

Työehtosopimusten kattavuus vuonna 2014

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja
Työ ja yrittäjyys
11/2016

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

Työsuojelurahasto
Arbetskyddsfonden
The Finnish Work Environment Fund

LASSE AHTIAINEN

Työehtosopimusten kattavuus vuonna 2014

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu
Työ ja yrittäjyys
11/2016

Tekijät Författare Authors Lasse Ahtiainen	Julkaisu aika Publiceringstid Date Maaliskuu 2016 Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy Toimielimen asettamispäivä Organets tillsättningsdatum Date of appointment
Julkaisun nimi Titel Title Työehtosopimusten kattavuus vuonna 2014	
Tiivistelmä Referat Abstract <p>Tutkimus on jatkoa aluksi työministeriössä ja myöhemmin työ- ja elinkeinoministeriössä vuosina 2007 ja 2011 valmis- tuneille työehtosopimuksia ja työnantajien järjestäytymistä koskeville tutkimuksille. Tällä uudella tutkimuksella saatetaan aiempien tutkimusten tiedot ajan tasalle.</p> <p>Tutkimuksessa työehtosopimusten kattavuudella tarkoitetaan järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien palkansaajien osuutta työehtosopimusten sopimusalan kaikista palkansaajista. Suomessa tämä osuus on tärkeä kriteeri yleissitovuuspäätöksissä. Mikäli osuus on vähintään noin puolet, sopimus todetaan yleissitovaksi, kaikkia sopimusalan työsuhteita koskevaksi.</p> <p>Vuodesta 2001 lähtien Suomessa on toiminut työehtosopimusten yleissitovuuden vahvistamislautakunta. Se käsittelee yksityisellä sektorilla solmitut valtakunnalliset sopimukset ja päättää niiden yleissitovuudesta sopijaosapuolten antamien tietojen ja lähinnä tilastokeskuksen alaa koskevien tilastojen perusteella. Vahvistamislautakunnan päätökset sekä niiden perustelut muodostavat tutkimuksen perusaineiston. Lähinnä vertailuaineistona käytetään lisäksi tilastokeskuksen palk- karakennetilastojen toimialoittaisia lukumäärätietoja. Tilastoihin kootaan yksityisen sektorin järjestäytyneiden työnantajien ilmoittamat palkkatiedot. Nämä kattavat suurimman osan Elinkeinoelämän Keskusliiton jäsenyritysten palkansaajista. Tilastotiedot ovat vuodelta 2014 ja tutkimus koskee vuosina 2013/2014 solmittuja sopimuksia.</p> <p>Työehtosopimusten kattavuus yksityisellä sektorilla oli kaikkiaan 75,5 %. Tämän verran yksityisellä sektorilla työsken- televistä palkansaajista toimi järjestäytyneiden yritysten palveluksessa vuonna 2014. Lukumääräisesti heitä oli kaikkiaan 922 997. Yleissitovuuden perusteella työehtosopimusten piiriin tuli lisäksi 252 288 palkansaajaa ja kaikkiaan yksityisellä sektorilla oli työehtosopimusten piirissä 1 175 285 palkansaajaa vuonna 2014. Vuonna 2008 järjestäytyneiden yritysten palveluksessa oli 927 991 palkansaajaa ja työehtosopimusten kattavuus oli 73,9 %. Yleissitovuuden perusteella työ- ehtosopimusten piiriin tuli vuonna 2008 287 574 palkansaajaa ja kaikkiaan työehtosopimusten piirissä oli 1 215 565 palkansaajaa.</p> <p>Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan vuonna 2013 yksityisellä sektorilla oli kaikkiaan 1 394 117 palkansaajaa. Mukaan lasketaan myös valtioenemmistöiset osakeyhtiöt. Näin sopimusten ulkopuolelle jäi 218 832 palkansaajaa ja työehtosopimusten piirissä olevien osuus kaikista yksityisen sektorin palkansaajista oli 84,3 %. Kun otetaan huomioon myös julkinen sektori, jolla sopimukset kattavat kaikki palkansaajat, Suomessa kuului vuonna 2014 työehtosopimusten piiriin 89,3 % palkansaajista. Vuonna 2008 osuus oli 87,5 %.</p> <p>Työ- ja elinkeinoministeriön yhdyshenkilö: Konserniohjausyksikkö/Heikki Räisänen, puh. 029 504 7118</p>	
Asiasanat Nyckelord Key words Työehtosopimukset, kattavuus, yleissitovuus	
Painettu julkaisu Inbunden publikation Printed publication ISSN 1797-3554 ISBN 978-952-327-090-9	Verkkojulkaisu Nätpublikation Web publication ISSN 1797-3562 ISBN 978-952-327-091-6
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages 70	Kieli Språk Language Hinta Pris Price Suomi, Finska, Finnish -
Julkaisija Utgivare Published by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	Kustantaja Förläggare Sold by Lönnerberg Print & Promo

Julkaisijan esipuhe

Tutkija Lasse Ahtiaisen raportissa tarkastellaan työehtosopimusten kattavuutta Suomessa. Raportista käy ilmi palkansaajien määrä eri sopimusaloilla sekä sopimusten kattavuus. Raportin tiedot ovat tärkeää työmarkkinainformaatiota eri käyttäjille.

Suomessa on voimassa noin 200 työehtosopimusta. Tutkimuksessa annetaan yleiskuva vuosina 2013/2014 solmituista yksityisen sektorin työehtosopimuksista, sopimuksen osapuolista ja sopimusten vaikutusalueesta. Uuden työehtosopimuksen syntyessä sosiaali- ja terveysministeriön alainen yleissitovuuden vahvistamislautakunta ratkaisee sopimuksen yleissitovuuden. Tutkimuksen keskeinen aineisto koostuu näistä ratkaisuksista. Yleissitovuus on tärkeää sopimuksen vaikutusalueen määrittelyssä. Mikäli vähintään noin puolet sopimusalan palkansaajista toimii järjestäytyneen työnantajan palveluksessa, sopimus on yleissitova. Yleissitova sopimus sitoo myös sopimusalan järjestäytymättömiä työnantajia. Työehtosopimusten kattavuus kuvaa järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien palkansaajien osuutta alan kaikista palkansaajista ja vuonna 2014 tämä osuus oli yksityisellä sektorilla 66,2 %. Yleissitovuuden perusteella sopimusten piiriin kuului 18,1 % palkansaajista ja kaikkiaan yksityisellä sektorilla työehtosopimusten vaikutusalueella oli 84,3 % palkansaajista. Vuonna 2008 vastaava osuus oli 82 %.

Tutkimus on toteutettu Työsuojelurahaston tuella. Tutkimuksen sisällöstä vastaa sen tekijä.

Kiitän Lasse Ahtiaista perusteellisesta raportista.

Helsingissä, helmikuussa 2016

HEIKKI RÄISÄNEN

tutkimusjohtaja

Työ- ja elinkeinoministeriö

Sisältö

Julkaisijan esipuhe.....	5
1 Johdanto.....	9
2 Tutkimuksen tarkoitus ja keskeiset käsitteet	10
2.1 Tutkimuksen keskeiset käsitteet	10
2.1.1 Työehtosopimus.....	10
2.1.2 Työehtosopimusten kattavuus	11
2.2 Tutkimuksen tarkoitus.....	12
3 Yleissitovuusratkaisut ja tilastokeskuksen aineistot.....	14
3.1 Yleissitovuusratkaisut.....	14
3.2 Yritysrekisteri ja palkkatilastot.....	15
3.2.1 Yritysrekisteri.....	15
3.2.2 Palkkarakennetilastot	15
3.2.3 Työssäkäyntitilasto	15
3.2.4 Tilastojen käyttö tutkimuksessa	16
4 Työehtosopimusten sopijaosapuolet	18
4.1 Työnantajajärjestöt	18
4.1.1 Elinkeinoelämän Keskusliitto.....	18
4.1.2 Suomen Yrittäjät.....	19
4.1.3 Muut työnantajajärjestöt.....	20
4.2 Palkansaajajärjestöt.....	20
5 Työehtosopimukset toimialoittain.....	22
5.1.1 Elintarviketeollisuus.....	24
5.1.2 Mekaaninen metsäteollisuus ja puusepänteollisuus	25
5.1.3 Paperi- ja puumassateollisuus.....	26
5.1.4 Paino- ja kustannustoiminta.....	27
5.1.5 Tekstiiliteollisuus.....	29
5.1.6 Kenkä- ja nahkateollisuus.....	29
5.1.7 Kemianteollisuus.....	30
5.1.8 Rakennustuoteteollisuus	31
5.1.9 Teknologiateollisuus.....	32
5.2 Energia-ala.....	34
5.3 Rakennusala	35
5.3.1 Maa- ja vesirakentaminen	35
5.3.2 Talonrakennus.....	36
5.4 Kauppa.....	37
5.4.1 Autokauppa.....	37
5.4.2 Vähittäis- ja tukkukauppa.....	38
5.5 Majoitus- ja ravitsemistoiminta.....	39

5.6	Liikenne.....	40
5.6.1	Rautatieliikenne.....	40
5.6.2	Muu liikenteen toimiala, varastointi ja rahtaus.....	41
5.7	Posti- ja teleala.....	45
5.7.1	Postin toiminta, jakeluala.....	45
5.7.2	Puhelin- ja tietoliikenne.....	45
5.8	Rahoitus- ja vakuutustoiminta.....	46
5.9	Kiinteistöpalvelut, tutkimuspalvelut ja liike-elämän palvelut.....	47
5.9.1	Tietotekniikan palveluala.....	47
5.9.2	Muut liike-elämän palvelut.....	48
5.10	Koulutus.....	50
5.11	Terveystenhoito ja sosiaalipalvelut.....	51
5.12	Muut yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut.....	53
5.13	Alkutuotanto.....	56
6	Työehtosopimusten kattavuus, yleissitovuus ja sopimusten piiriin kuuluvien osuus.....	58
7	Työmarkkinoiden kehitysnäkymiä.....	64
	Lähteet.....	68

1 Johdanto

Työehtosopimukset ovat keskeinen osa työmarkkinoita. Niissä määritetään palkkataso, työaika ja työehdot, jotka luovat puitteet taloudelliselle kehitykselle. Sopimusten luoma taloudellisen toiminnan ennustettavuus on perusta sekä yritystoiminnan että yksityistalouden menestykselle.

Työehtosopimukset tehdään järjestäytyneiden työnantajien ja palkansaajien välillä. Tällöin tärkeäksi nousee osapuolten järjestäytymisaste, mikä on useissa maissa lisäksi yhteydessä laajuuteen, jolla sopimukset lopullisesti pätevät. Sopimusten kattavuuden merkitystä esimerkiksi Suomessa lisää se, että järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien palkansaajien osuuden ollessa noin puolet alan palkansaajista, sopimukset määritetään yleissitoviksi eli koko alaa koskeviksi.

European Industrial Relations Observatory (EIRO) seuraa työmarkkinoiden, järjestäytymisen ja sopimustoiminnan kehitystä etenkin Euroopassa, mutta myös laajemmin (Eurofound 2015, AIAS 2015). Aluksi tilastoihin saatiin Suomen osalta ajantasaisia tietoja lähinnä palkansaajien järjestäytymisestä (Visser, 2005). Sen sijaan työehtosopimusten kattavuus oli jäänyt pitkään pois (esim. Traxler & Behrens, 2002) tai arviointien varaan (Holm, 2000). On kuitenkin tiedossa, että järjestäytyneiden työnantajien työvoimaosuus samoin kuin palkansaajien järjestäytyminen ovat Suomessa kansainvälisesti korkealla. Työnantajien järjestäytymisaste on Suomessa tärkeää työehtosopimusten kattavuuden selvittämiseksi, koska se on yhä keskeinen kriteeri, kun määritetään työehtosopimusten yleissitovuutta.

Työehtosopimusten kattavuutta on käsitelty aiemmin vastaavissa tutkimuksissa vuosien 2005/2006 ja 2007/2008 sopimuskierröksiltä. Tutkimuksissa pyritään antamaan yleiskuva työehtosopimusten kattavuudesta ja työnantajien järjestäytymisestä. Lähtökohtana tutkimuksissa ovat solmitut työehtosopimukset. Niiden kautta saadaan tieto sopimuksen tehneiden työmarkkinaosapuolten jäsenten määrästä sekä ennen kaikkea työnantajaliittoon kuuluvien yritysten palkansaajien määrästä, miltä pohjalta työehtosopimusten yleissitovuus paljolti ratkaistaan. Suoria työnantajajärjestöiltä saatuja jäsenyystietoja tutkimuksessa ei ole käytössä. Käsillä oleva tutkimus on aiemman tutkimuksen päivitys vuosien 2013/2014 sopimuskierrökseltä. Tarkoituksena on kerätä työehtosopimuksista edellistä tutkimusta vastaavat tiedot ja siten arvioida sopimuskentän kehitystä.

Valtion ja kunnan sektoreilla työehtosopimukset kattavat kaikki julkisen sektorin palkansaajat. Näiden sopimusten osalta kattavuus on siis täydellinen eikä niiden yleissitovuutta arvioida. Tarkastelussa on siis yksityinen sektori. Kuitenkin laskettaessa yleistä työehtosopimusten piirissä olevien osuutta, huomioidaan myös julkinen sektori.

2 Tutkimuksen tarkoitus ja keskeiset käsitteet

Tehtävän tarkempi kuvaus vaatii aluksi joidenkin käsitteiden määrittelyä.

2.1 Tutkimuksen keskeiset käsitteet

2.1.1 Työehtosopimus

Työehtosopimus on palkansaajaliiton ja työnantajaliiton välinen sopimus työehdoista, joita sopimuksen soveltamisalalla noudatetaan. Sopimukset ovat usein paitsi toimialakohtaisia myös palkansaajan ammattiasemaan sidottuja. Yksityisellä sektorilla työnantajia edustaa useimmin jokin Elinkeinoelämän Keskusliiton, EK:n, toimialaliitoista ja työntekijäpuolella taas jokin SAK:n, STTK:n tai AKAVA:n jäsenliitoista. Julkisella sektorilla solmitaan virka- ja työehtosopimuksia. Niiden sopijaosapuolia ovat ammattiliitot ja kunnallinen tai valtion työmarkkinalaitos.

Sopimusala määrittyy yleensä työnantajaliiton toimialan mukaan. Sopimusten soveltamisala on taas yhteydessä palkansaajaliittoon. Useilla sopimusaloilla on erikseen työntekijöiden, toimihenkilöiden ja ylempien toimihenkilöiden soveltamisalan työehtosopimuksia.

Työehtosopimukset ovat joko normaalisitovia tai yleissitovia. 2000-luvun alusta lähtien työehtosopimusten sitovuuden on ratkaissut sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa toimiva työehtosopimusten yleissitovuuden vahvistamislautakunta.

Normaalisitovuus

Normaalisitova työehtosopimus sitoo työnantajaliittoon kuuluvia työnantajia ja näiden palveluksessa sopimuksen kattavalla alalla, soveltamisalalla, toimivia palkansaajia.

Yleissitova työehtosopimus

Yleissitova työehtosopimus sitoo kaikkia soveltamisalalla toimivia työnantajia. Sopimuksessa määritetään minimitaso, jota sopimusalan kaikkien työnantajien on noudatettava solmimissaan työsuhteissa. Näin siis myös työnantajaliittoon kuulumaton työnantaja on velvollinen noudattamaan yleissitovaa työehtosopimusta. Sopimukset, jotka antavat työntekijälle yleissitovan työehtosopimuksen määräystä huonommat ehdot, ovat mitättömiä.

Vuoteen 2001 yleissitovuuden edellytyksenä pidettiin korkeimman oikeuden vuonna 1974 esittämää tulkintaa, jonka mukaan yleissitovuus edellyttää, että sopimukseen sidottuja palkansaajia tulisi olla ainakin noin puolet alan palkansaajista.

Uudessa työehtosopimuslaissa vuonna 2001 yleissitovuutta laajennettiin hieman. Sopimuksen noin 50 %:n kattavuus ei enää ole yleissitovuuden ainut ehto.

Työehtosopimusta koskevia kriteereitä ovat mm.

- sopimusten valtakunnallisuus
- työehtosopimuksen kattavuus (järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien sopimuksen soveltamisalalla työskentelevien työntekijöiden osuus)
- alan työehtosopimustoiminnan vakiintuneisuus
- asianomaisen alan yleinen, työnantajien ohella myös työntekijöiden, järjestäytymisaste
- ns. liityntäsopimusten piirissä olevien työntekijöiden määrä ja sopimukseen jälkikäteen yhtyneiden työnantaja- ja työntekijäliittojen jäsenmäärä
- työehtosopimusten yleissitovuuden tavoite työnteon vähimmäisehtojen laajana turvaajana.

Yleissitovuuden arvioinnissa tilastoaineisto otetaan huomioon ohjeellisena. Kuitenkin mikäli työehtosopimuksen piiriin kuuluu noin puolet alan palkansaajista, työehtosopimus on yleissitova, ellei alalla ole vahvoja kilpailevia sopimuksia.

Yleissitovuuden vahvistaa kolmijäseninen, lähinnä virkamiehistä koostuva työehtosopimusten yleissitovuuden vahvistamislautakunta. Lautakunnan päätöksestä voi hakea muutosta työtuomioistuimelta, mikä on samalla lopullinen tuomioistuin yleissitovuuden vahvistamisessa. Yleissitovuus otetaan uuteen käsittelyyn vain, jos sen edellytykset olennaisesti muuttuvat. Lautakunta tarkistaa kuitenkin aina kaikkien solmittujen työehtosopimusten yleissitovuuden.

Tilastoilla selvitettäviä yleissitovuuden kriteereitä ovat siten työehtosopimusten kattavuus ja työntekijöiden järjestäytyminen, joista työntekijöiden järjestäytymistä on tutkittu toisaalla.

2.1.2 Työehtosopimusten kattavuus

Termistö työehtosopimusten kattavuuden osalta ei ole täysin vakiintunut. Kansainvälisesti käytetään termiä ”collective bargaining coverage”, mikä kuvastaa sopimuksen piiriin kuuluvien palkansaajien osuutta alan kaikista palkansaajista. Termiin liittyy kuitenkin myös käsite ”extension procedures” eli säännöt, jotka määrittävät sopimuksen lopullisen sitovuuden. Sitovuus voi laajeta sopimusten osapuolten jäsenyyden ulkopuolelle. Joissain kansainvälisissä vertailuissa nämä termit myös yhdistetään, ja tällöin kattavuus tarkoittaa paitsi järjestäytyneiden työnantajien osuutta myös kattavuuden laajentamistoimia. Eli Suomen osalta se tarkoittaisi sitä, että työehtosopimusten kattavuus sisältää yleissitovuustapauksissa työehtosopimusten koko sopimusalan.

Työehtosopimusten kattavuuden laaja tulkinta ei ole kovin informatiivinen, koska se usein peittää järjestäytyneiden työnantajien työvoimaosuuden erot ja säännökset, jotka työehtosopimusten sitovuutta järjestäytymisen tai jonkin muun syyn perusteella laajentavat.

Tässä tutkimuksessa kattavuus määritetään suppeasti eli se tarkoittaa järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien palkansaajien osuutta kaikista palkansaajista. Tässä mielessä kattavuus on lähellä normaalisitovuutta.

Sopimusten määrittäminen yleissitovaksi tuo sitovuuden piiriin koko sopimusalan. Tällöin voidaan puhua yksinkertaisesti työehtosopimusten piiriin kuuluvien osuudesta tai alueesta, jolla työehtosopimus on sitova.

kattavuus + yleissitovuus = sopimuksen vaikutusalue
normaalisitovuus + yleissitovuus = sopimuksen vaikutusalue

Yllä oleva kaava sisältää siis myös sen rajauksen, että yleissitovuus tarkoittaa vain sitä osuutta työehtosopimuksen vaikutusalueesta, joka tulee sitovuuden piiriin sopimuksen yleissitovaksi toteamisen kautta.

Työehtosopimus tarkoittaa tässä tutkimuksessa yleissitovuuden vahvistamislautakunnan käsittelyssä ollutta työehtosopimusta. Tämä sulkee ulkopuolelle valtion ja kunnan sopimukset. Jäljelle jää siis yksityinen sektori. Lisäksi sopimuksen on oltava valtakunnallinen. Lautakunta ei käsittele yrityskohtaisia sopimuksia. Lautakunta seuraa työmarkkinoilla tapahtuvaa kehitystä ja selvittää sopimuskausittain kaikkien valtakunnallisten sopimusten kattavuuden. Näistä se hankkii osapuolilta yleissitovuuspäätökseen tarvittavat tiedot ja antaa uuden päätöksen, mikäli sopimuksessa on tapahtunut oleellisia muutoksia. Käsittelyssä ovat siis sopimuskausittain kaikki valtakunnalliset sopimukset. Tämä ei edellytä sopimusten yleissitovuutta. Työmarkkinakentällä on lukuisasti liittojen ja yritysten välisiä yrityskohtaisia sopimuksia ja niiden tietoja vahvistamislautakunta ei kerää ja samalla ne jäävät tämän tutkimuksen tarkastelun ulkopuolelle.

Täsmennettynä yleissitovuus kattaa tässä tutkimuksessa vain vahvistetun yleissitovuusratkaisun perusteella sopimuksen vaikutusalueelle kuuluvat palkansaajat ja samoin normaalisitovuus ja kattavuus lasketaan vain yleissitovuusratkaisujen pohjalta.

2.2 Tutkimuksen tarkoitus

Tässä tutkimuksessa tärkein selvityksen kohde on työehtosopimusten kattavuus. Palkansaajien järjestäytymistä selvitetään muissa tutkimuksissa (Ahtiainen 2002, 2006, 2011 ja 2015).

Työehtosopimusten kattavuus määritetään työnantajien järjestäytymisen perusteella järjestäytyneiden työnantajien työvoimaosuudeksi. Kuitenkaan termit eivät tämän tutkimuksen tulosten kannalta ole täysin yhteneviä.

Tutkimustavoitteeksi on alun perin asetettu sekä työehtosopimusten kattavuuden että työnantajien järjestäytymisen selvittäminen. Tarkin tieto järjestäytymisestä on työnantajilla. Aineiston saatavuus ja tutkimusresurssit ohjasivat kuitenkin rajoittamaan tutkimusasetelmaa siten, että työnantajien järjestäytymistä koskevat tiedot koottiin työehtosopimusten kattavuutta koskevista yleissitovuuden vahvistamislautakunnan laskelmista ja Elinkeinoelämän Keskusliiton tilastokeskuksen palkkarakennetilastoon luovuttamasta aineistosta. Tässä tutkimuksessa toimitaan samalla tavoin.

Rajoitettu asetelma tarkoittaa sitä, että työnantajien järjestäytymistä tarkastellaan toisaalta vain sen aineiston pohjalta, mikä työehtosopimusten tarkastelun perusteella on saatavissa ja toisaalta EK:n jäsenten palkkailmoitusten pohjalta. Suoraa aineistoa työnantajien järjestäytymisestä ei tutkimuksessa ole käytössä. Näin siis alat, joilla ei ole vahvistamislautakunnassa ratkaistuja työehtosopimuksia ja työnantajat, jotka eivät sisälly EK:n palkkailmoituksiin, jäävät työnantajien järjestäytymisen tarkastelun osalta tutkimuksesta pois.

Päähuomio kohdistuu yksityiseen sektoriin. Valtion ja kuntien osalta kattavuus on 100 %. Kunnallisen tai valtion työmarkkinalaitoksen sopimusten ulkopuolelle yleissitovuusratkaisujen piiriin jäävät julkisen sektorin palkansaajista lähinnä valtiolenemmistöisten yritysten ja kunnan osakeyhtiöiden henkilöstö. Se siis katsotaan yksityiselle sektorille kuuluvaksi. YLE:n radio- ja tv-toiminnan työehtosopimuksia ei käsitellä yleissitovuuden vahvistamislautakunnassa. Merenkulun sopimukset säädettiin vahvistamislautakunnan käsiteltäviksi 2010-luvun alussa. Vielä edellisessä tutkimuksessa ne jäivät tarkastelun ulkopuolelle.

Kattavuuden laskemiseksi tarvitaan seuraavat tiedot:

1. alan työnantajien määrä
2. alan työntekijöiden määrä
3. järjestäytyneiden työnantajien määrä
4. järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa työskentelevien määrä

Seuraavassa tarkastellaan näiden tietojen lähteitä ja käyttöä tutkimuksessa.

3 Yleissitovuusratkaisut ja tilastokeskuksen aineistot

3.1 Yleissitovuusratkaisut

Yleissitovuspäätöksiä on tehty vuodesta 2001 lähtien. Vuotta 2004 käsitellyt tutkimus kattoi kaikki vuoteen 2004 mennessä tehdyt ratkaisut yleissitovuudesta. Mukana oli 148 yleissitovaa ja 36 ei-yleissitovaa (normaalisitovaa) ratkaisua. Vuonna 2008 tarkastelussa oli mukana 197 sopimusta, joista yleissitovia oli 157 ja normaalisitovia 40.

Keskeisen tutkimusaineiston muodostavat työehtosopimusten yleissitovuuden vahvistamislautakunnalle tehdyt ilmoitukset ja sopimusten käsittelyn pohjaksi laaditut muistiot. Käytäntö on, että aina työehtosopimusta uusittaessa tai uuden sopimuksen syntyessä sekä työnantaja- että palkansaajaosapuolet ilmoittavat tietonsa lautakunnalle sopimuksen käsittelyä varten. Työnantajaliitto ilmoittaa sopimusalan piiriin kuuluvien jäsenyritystensä määrän ja niiden palveluksessa olevien palkansaajien määrän. Useimmin sopimus koskee vain työntekijöitä tai toimihenkilöitä ja tällöin näiden ryhmien määrät esitetään erikseen. Liitoilta pyritään saamaan myös tieto ylempien toimihenkilöiden määristä. Palkansaajajärjestöt ilmoittavat puolestaan sopimuslalla toimivien jäsentensä määrän. Ylemmillä toimihenkilöillä on useilla aloilla omat sopimuksensa, mikä selkeyttää sopimuskenttää.

Vahvistamislautakuntaa varten laaditaan ilmoitusten perusteella esitys sopimuksen yleissitovuudesta. Esityksen pohjaksi lautakunta hankkii tiedon koko sopimusalan palkansaajien määrästä. Useimmin tämä tieto saadaan uusimmasta käytössä olevasta työssäkäyntitilastosta, johon sisältyvät tarkan toimialaerittelyn lisäksi myös työnantajan omistajasektorin ja työntekijöiden aseman mukaiset jaottelut. Näitä tietoja lautakunta tarkentaa tarvittaessa lisätietopyynnöin. Ellei työssäkäyntitilastosta ole saatavissa sopimuksen toimialan tietoja, käytetään muita tilastoja tai asiantuntijalähteitä. Arvioita alan palkansaajien määrästä kysytään myös palkansaajaliitoilta, mutta se ei ole ensisijainen lähde.

Palkansaajaryhmittäisten alan kokonaislukumäärien kerääminen lienee vaikeimmin suoritettavissa. Yleensä tilastot eivät niitä suoraan kerro. Tällöin lautakunnan laskelmissa on monesti turvauduttu arvioimaan ammattistatuksen mukaiset alan kokonaislukumäärät alan työnantajaliiton jäsenistöään koskevien ilmoitusten osuuksien mukaan. Siis, mikäli työnantajaliitto ilmoittaa, että sen jäsenten palkansaajista puolet on työntekijöitä ja puolet toimihenkilöitä, lasketaan koko alan työntekijöiden ja toimihenkilöiden määrät näiden osuuksien perusteella. Siksi seuraavissa toimialoittaisissa tarkasteluissa työntekijöiden ja toimihenkilöiden osalta sopimusten kattavuusluvut ovat joskus samoja. Tämä tarkoittaa tutkimuksen kannalta

sitä, että tarkkaa palkansaajaryhmittäistä erottelua sopimusten kattavuudesta ei voi aina luotettavasti tehdä.

Seuraava toimialoittainen työehtosopimusten tarkastelu perustuu yleissitovuuden vahvistamislautakunnan päätöksiään varten laatimiin muistioihin, joihin yllä kuvatut keskeiset järjestöjen ilmoittamat tiedot ja laskelmat sopimusajalla toimivien palkansaajien kokonaismääristä sisältyvät. Käytössä ovat 31.10.2015 mennessä käsitellyt muistiot. Muistio tehdään aina sopimusajankohdan mukaisesti ja alalta käytetään tässä uusimpia muistioita. Tämä merkitsee sitä, että valtaosa tiedoista koskee vuosina 2013/2014 solmittuja sopimuksia. Jäsenyystiedot ovat hieman tätä aikaisempia ja tilastotiedot työssäkäyntitilaston osalta ovat yleisimmin vuosilta 2012/2013. Kyse on siis melko väljästä poikkileikkauksesta.

3.2 Yritysrekisteri ja palkkatilastot

3.2.1 Yritysrekisteri

Yritysrekisterissä ovat mukana yritykset, joiden toiminta-aika ylitti tarkasteluvuonna 6 kuukautta. Lisäksi yrityksen tuli työllistää yli puoli henkilöä tai liikevaihdon olla vähintään 9636 euroa (vuonna 2007).

Henkilöstö käsittää palkansaajat ja yrittäjät. Henkilöstö on muunnettu kokovuosi-työllisiksi siten, että esimerkiksi puolipäiväinen työntekijä vastaa puolta henkilöä ja kaksi puolivuotista työntekijää vastaa yhtä kokovuosi-työllistä. Yritys- ja toimipaikkarekisterin tiedusteluihin sisällyttämättömien yritysten henkilöstö on estimoitu palkkojen perusteella.

3.2.2 Palkkarakennetilastot

Palkkarakennetilastot tekee lopullisesti tilastokeskus. Se käyttää kuitenkin pääasiallisena lähteenä EK:n jäsenyrityksiltään keräämiä tietoja ja täydentää aineistoa otoksella järjestäytymättömistä yrityksistä. Mukana on vain vähintään 5 työntekijän yrityksiä. EK:lta tilastokeskus sai vuonna 2014 n. 667 000 henkilön tiedot ja omasta kyselystä n. 57 000. Nämä tiedot yhdistetään työssäkäyntitilastoon ja yritysrekisteriin ja siten saatavissa on mm. hyvinkin tarkkoja toimialoittaisia ja koulutuksen mukaisia tietoja.

3.2.3 Työssäkäyntitilasto

Yleissitovuuden vahvistamislautakunta käyttää laskelmissaan lähinnä työssäkäyntitilastoja, jonka viimeisimmät tiedot ovat nyt vuodelta 2013.

Henkilön toimiala (elinkeino) määräytyy työpaikan toimialan mukaan. Kaikki samassa toimipaikassa työskentelevät saavat saman toimialan ammatistaan riippumatta. Toimipaikassa yritys harjoittaa pääasiassa yhdenlaatuista toimintaa. Saman

yrittäjien eri sijaintipaikoilla harjoittamat toiminnot katsotaan yleensä eri toimipaikoiksi. Tieto yrityksen toimialasta perustuu yritys- ja toimipaikkarekisterin sekä julkisyhteisörekisterin tietoihin.

Työssäkäyntitilastossa yksikkönä on työllinen työvoima. Työllisiin luetaan kaikki 15–74-vuotiaat henkilöt, jotka vuoden viimeisellä viikolla ovat ansiotyössä. Tieto työllisyydestä perustuu työeläke- ja veroviranomaisten tietoihin. Huomattavaa tässä on se, että osa-aikaiset sisältyvät tilastoihin.

Työssäkäyntitilastoa käytetään yleissitovuusratkaisujen pohjana määritettäessä soveltamisaloittaisia työntekijöiden määriä. Yrittäjät eivät sisälly vahvistamislautakunnan tarkasteluun eivätkä käytettyihin tilastoihin.

3.2.4 Tilastojen käyttö tutkimuksessa

Yleissitovuusratkaisuista koottujen tietojen tukena ja osin täydentäjänä käytetään tilastokeskuksen yritysrekisterin ja palkkarakennetilaston tietoja. Ne ovat vuodelta 2014. Yritysrekisteristä käytetään taulukointia, joka sisältää 5-numerotasoiset toimialoittaiset tiedot kaikista yrityksistä henkilömäärän mukaan jaoteltuna. Sopimusaloittaisessa tarkastelussa ilmoitetaan alalla toimivien vähintään 30 henkilöä työllistävien yritysten henkilöstön osuus alan palkansaajista.

Yritysrekisterin mukaan maassa oli kaikkiaan 363 587 yritystä vuonna 2014 ja niissä oli yhteensä 1 434 157 palkansaajaa ja yrittäjää. Tutkimuksessa käytetään yritysrekisteritaulukointeja, joista yrittäjät on poistettu. Kaikkiaan vuonna 2014 yrityksissä oli palkansaajia 1 299 321 ja yrittäjiä 134 837. Vähintään 30 henkilöä työllistävien yritysten palveluksessa oli vuonna 2014 yhteensä 827 464 palkansaajaa eli 63,7 % palkansaajista. Näitä yrityksiä oli 5 699.

Tilastokeskukselta hankittiin myös taulukko, joka sisältää Elinkeinoelämän Keskusliiton tilastokeskukseen toimittaman palkka-aineiston vuodelta 2014. Tästä ajettiin palkkailmoitusten antaneiden yritysten määrä ja yrityksen palkansaajien määrä toimialoittain 5-numerotasolla. Palkkarakennetilastossa tilastokeskus täydentää yksityisellä sektorilla näitä EK:n aineistoja omilla tiedusteluillaan, jotka kohdistuvat järjestäytymättömiin yrityksiin ja joihinkin aineistoon sisällyttämiin aloihin. Näiden osalta suoritetaan otantaan perustuva kysely. Palkkatilastoaineisto koostuu vuosittain ja siihen yhdistetään myös muita tilastoja, esim. työssäkäyntitilaston tietoja.

Elinkeinoelämän Keskusliiton, EK:n, palkkailmoitusaineisto sisältää vain palkansaajat. Tiedot koostaan yrityksittäin ja toimiala määrittäytyy ensisijaisesti sopimusalan mukaan. Yrityksen toimialatieto pyritään kuitenkin korjaamaan tilastokeskuksen toimialajaottelun mukaiseksi. Muutostiedot eivät kuitenkaan aina ole ajan tasalla, mikä voi aiheuttaa toimialapoikkeamia mm. yritysrekisteriin verrattuna.

EK:n jäsenyrityksiltään kokoama palkka-aineisto on täydellisimmillään suurten yritysten osalla. Alle 30 henkilöä työllistävien yritysten osuus aineistossa on vähäinen.

Palkkailmoituksissa ovat mukana kaikki työsuhteet. Tämä merkitsee sitä, että sama henkilö voi olla aineistossa enemmän kuin kerran, mikäli hänellä on esim. useita osa-aikaisuuksia tai lyhytaikaisia työsuhteita. Tarkkoja tietoja näistä päällekkäisyyksistä ei ole käytössä, mutta tilastokeskuksen arvion mukaan niiden määrä on kuitenkin melko pieni. On oletettavaa, että päällekkäisyyksien osuus vaihtelee aloittain.

Osa-aikaisten työsuhteiden sisältyminen palkkailmoituksiin ja osittainen tietojen päällekkäisyys haittaavat vertailua yritysrekisteristä saatuihin toimialoittaisiin palkansaajien määriin. Yritysrekisterissä mm. kaksi puolipäiväistä palkansaajaa kirjataan yhdeksi palkansaajaksi. Seuraavassa tarkastelussa on merkkejä siitä, että monilla aloilla tämä tilastointiero näkyy selvästi.

Alan kokonaishenkilöstön määrä otetaan yritysrekisteristä siksi, että se tarjoaa parhaan vertailupohjan yrityskoon mukaisen rakenteen ja omistajarakenteen kuvaukseen. Tällä säästytään mm. erillisen omistajasektorin mukaisen taulukoinnin käytöltä, mitä tarvittaisiin mm. työssäkäyntitilastoa käytettäessä. Lisäksi tilastokeskus käyttää palkkarakenne-tilaston otannan määrittelyssä yritysrekisterin tietoja.

Tarkastelu keskittyy yksityiseen sektoriin. Kuitenkin osa yrityksistä on julkisomisteisia. Valtioenemmistöiset osakeyhtiöt ja kunnalliset osakeyhtiöt sisältyvät tutkimukseen.

Palkkarakenne-tilastoaineistoa käytetään tässä tutkimuksessa pääosin vertailuaineistona tes-yleissitovuusratkaisuaineistolle. Vertailu on kuitenkin tilastoeroista johtuen melko epätarkka.

4 Työehtosopimusten sopijaosapuolet

4.1 Työnantajajärjestöt

Lähes kaikki sopimuksissa osapuolina olevat työnantajaliitot kuuluvat jäsenenä Elinkeinoelämän Keskusliittoon. Suomen Yrittäjät on myös keskeinen työnantajien etujärjestö. Sillä on noin 115000 jäsentä. Sopimusosapuolena sen liitot ovat melko harvoin. Voimassa olevista sopimuksista löytyy viisi SY:n toimialaliittoa.

4.1.1 Elinkeinoelämän Keskusliitto

Elinkeinoelämän Keskusliitto, EK, on yritys- ja elinkeinotoiminnan etujärjestö, joka edustaa yksityisillä toimialoilla toimivia yrityksiä. Sillä on 27 toimialaliittoa, joihin kuuluu 16 000 jäsenyritystä. Yrityksissä on EK:n ilmoituksen mukaan kaikkiaan noin 960 000 palkansaajaa. Elinkeinoelämän Keskusliitto muodostettiin vuoden 2005 alussa, kun Palvelutyönantajat ja Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto yhdistyivät uudeksi järjestöksi.

Sopimuksissa on allekirjoittajana yleensä yksi tai useampi EK:n toimialaliitosta, jotka esitetään seuraavassa listassa (tilanne 1/15). Toimialajärjestöt ja niiden jäsenliitot ovat osapuolena valtaosassa nykyisin solmituista työehtosopimuksista. Suurella osalla listatuista toimialaliitosta on alaliittoja, joista listassa on mukana vain osa.

EK:n toimialajärjestöt 1/2015

Autoliikenteen Työnantajaliitto*
Elintarviketeollisuusliitto ry*
Energiateollisuus ry*
Finanssialan Keskusliitto*
Henkilöstöpalveluyritysten Liitto*
Kaupan Liitto*
Apteekkien Työnantajaliitto*
Autoalan Keskusliitto*
Kemianteollisuus ry*
Kenkä- ja Nahkateollisuus ry*
Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP
Kiinteistötyönantajat ry*
Kumiteollisuus ry (myös Kemianteollisuus ry:n jäsen)
Logistiikkayritysten liitto
Lääketeollisuus ry (myös Kemianteollisuus ry:n jäsen)*

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry*
Metsäteollisuus ry*
Muoviteollisuus ry (myös Kemianteollisuus ry:n jäsen)*
Palvelualojen työnantajat PALTA ry*
Suomen Huolinta- ja Logistiikkaliitto ry*
Puusepänteollisuus ry*
Rakennusteollisuus RT ry* myös RTT*
Rannikko- ja Sisävesiliikenteen Työnantajaliitto RASILA ry
Satamaoperaattorit ry*
Sivistystyönantajat*
Sosiaalialan Työnantajat ry*
Teknokemian Yhdistys ry (myös Kemianteollisuus ry:n jäsen)
Teknologiateollisuus ry*
Tekstiili- ja Lasialojen Liitto TL ry*
Lasikeraaminen Teollisuus LT ry
Suomen Lasitus- ja Hiomoliitto ry*
Suomen Tekstiili & Muoti ry
Terveyspalvelualan Liitto ry*
Viestinnän Keskusliitto ry*
Yleinen Teollisuusliitto YTL*

Sopimuksissa osapuolina olevat työnantajaliitot ovat pysyneet lähes samoina kuin edellisessä tutkimuksessa vuonna 2008. Palvelualoille on muodostunut uusi iso liitto, Palvelualojen työnantajat PALTA ry. Se perustettiin vuonna 2011, kun Erityis- palvelujen Työnantajaliitto, Liikenne- ja Erityisalojen Työnantajat, Palvelualojen Toimialaliitto ja Tieto- ja tekniikka-alojen työnantajaliitto TIKLI yhdistyivät. Kulutustavararyhmä on muuttanut nimensä Tekstiili- ja Lasialojen liitoksi, Kiinteistöpalvelut Kiinteistötyönantajat ry:ksi ja Suomen Huolintaliikkeiden Liitto Suomen Huolinta- ja Logistiikkaliitoksi.

4.1.2 Suomen Yrittäjät

Suomen Yrittäjät ry:n jäsenenä oli vuonna 2015 115 000 yritystä.

Yrityksistä 87,3 % on korkeintaan 5 henkilöä työllistäviä yrityksiä. Yksinyrittäjiä on 55,8 % jäsenistöstä. Mukana on yrityksiä kaupan, liikenteen, palvelujen, teollisuuden ja urakoinnin toimialoilta. Suomen 90 000 työnantajayrityksestä Suomen Yrittäjiin kuuluu 50 000 yritystä.

SY:llä on tällä hetkellä hieman yli 60 toimialajärjestöä, jotka hoitavat oman toimialansa edunvalvonnan ja jäsenpalvelut. Suomen yrittäjien jäsenyys saattaa olla päällekkäinen EK:n jäsenyyden kanssa. Mm. rakennusalalla on molempien järjestöjen jäseniä. Suomen Yrittäjien jäsenliitto on suoraan sopijaosapuolena seitsemässä työehtosopimuksessa. Sopimuksen allekirjoittajina ovat sen toimialaliitoista

Puuteollisuusyrittäjät, Suomen Lasitus- ja Hiomoliitto, Koneyrittäjien liitto, Hammaslaboratorioliitto ja Suomen Hiusyrittäjät. Suomen Sairaankuljetusliitto liittyi Terveysalan Liittoon ja sen myötä EK:n jäseneksi vuonna 2013.

4.1.3 Muut työnantajajärjestöt

Julkisen sektorin työnantajat edustavat Valtion työmarkkinalaitos, KT Kuntatyönantajat ja Kirkon sopimusvaltuuskunta. Järjestöihin kuulumattomia suurimpia työnantajaosapuolia työehtosopimuksissa ovat yksityisellä sektorilla Maaseudun Työnantajaliitto ry ja Avaintyönantajat AVAINTA ry, entinen Palvelulaitosten työnantajayhdistys PTY ry.

4.2 Palkansaajajärjestöt

Sopimusallalla on yleensä ainakin kaksi sopimusta, työntekijöitä koskeva ja toimihenkilöitä koskeva työehtosopimus. Myös ylemmillä toimihenkilöillä on usein allalla oma sopimuksensa.

Käytännössä näyttää siltä, että palkansaajan koulutus ja asema työpaikalla on selvästi yhteydessä sopimusten palkansaajaosapuolen keskusjärjestöön. SAK:n jäsenliitot ovat mukana työntekijäsopimuksissa, STTK:n toimihenkilösopimuksissa ja AKAVA ylempien toimihenkilöiden sopimuksissa.

SAK:n jäsenistö toimii pääasiassa yksityisellä sektorilla ja STTK:n ja AKAVA:n jäsenistö on taas hieman useammin julkisen kuin yksityisen sektorin palveluksessa. SAK:n jäsenistä yksityisellä sektorilla on työssä hieman yli kolme neljänestä järjestön internet-sivuston mukaan. STTK:ssa on suuria terveydenhuollon alan liittoja ja sen jäsenistä yksityisellä sektorilla on n. 45 %. Valtion palveluksessa STTK:n jäsenistä on 14 %, kunnan palveluksessa 39 % ja muiden julkisyhteisöjen palveluksessa 5 %. Yksityisen sektorin osuus STTK:ssa on 42 % (Toimihenkilöbarometri 2013). Vuonna 2014 AKAVA:n tilastojen mukaan (Akavaaika 2014) sen jäsenistä oli yksityisellä sektorilla kaikkiaan 57 % ja 43 % julkisella sektorilla. Julkisen sektorin suuren osuuden selittää paljolti se, että kolmannes akavalaisista on opetus- tai kasvatustehtävissä.

Taulukko 1. Työehtosopimusten työntekijäosapuoli keskusjärjestöittäin

	yht.	yleissitovia	ei-yleissitovia
SAK	114	95	19
STTK	49	42	7
AKAVA	13	12	1
Muu	5	3	2
Kaikki yhdessä	7	5	2
Useita yhdessä	10	8	2
Yhteensä	198	165	33

Taulukossa ovat työehtosopimusten yleissitovuuden vahvistamislautakunnan käsitellyssä olleet sopimukset lokakuun 2015 tilanteen mukaisena. Julkisen sektorin sopimukset eivät tule lautakunnan käsittelyyn, joten sopimukset koskevat yksityistä sektoria sekä valtionenemmistöisiä ja kunnan yrityksiä.

Useimmin sopimuksissa on mukana SAK:n jäsenliittoja, mikä heijastaa keskusjärjestön suurta yksityisten yritysten palveluksessa olevien osuutta. SAK:n jäsenliitto on mukana kaikkiaan 114 sopimuksessa, joista 95 on yleissitovia ja 19 yleissitovuutta vailla olevia. STTK:n liitto on mukana 49 sopimuksessa. Niistä 7 ei ole yleissitovia. AKAVA:n liitoilla on 12 yleissitovaa ja yksi ei-yleissitova sopimus. Yleensä suurimmilla aloilla on erikseen työntekijöiden ja toimihenkilöiden sopimukset. Ryhmään muu kuuluvat Suomen Journalistiliiton sopimukset. 17 sopimuksessa on mukana liittoja useammista keskusjärjestöistä. Näitä sopimuksia on etenkin sosiaali- ja terveyspalveluissa.

Ylempien toimihenkilöiden sopimukset tekee yleisimmin akavalainen YTN, Ylempien Toimihenkilöiden Neuvottelujärjestö. YTN vastaa ylempien toimihenkilöiden neuvottelu- ja sopimustoiminnasta teollisuudessa sekä palvelualoilla. Sillä on sopimukset teknologiateollisuudessa, energiateollisuudessa, kemianteollisuudessa, metsäteollisuudessa, elintarviketeollisuudessa ja palvelualoista suunnittelu- ja konsulttialalla, telealalla, tietotekniikan palvelualalla, rahoitusala, ICT-alalla, viestintä- ja logistiikka-alalla ja tutkimus- ja laboratorioalalla.

Akavan liitoista sopimuksissa ovat mukana lisäksi OAJ, Opettajien Ammattijärjestö koulutusalan sopimuksissa ja Talentia, Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö, sosiaalialalla. Suomen Farmasialiitto tekee sopimuksen apteekki-alalla, Agronomiliitto neuvonta-alalla, Metsänhoitajaliitto metsäalalla ja Akavan Eri-tyisalojen Keskusliitto museoalalla.

5 Työehtosopimukset toimialoittain

Seuraavassa tarkastelussa listataan kaikki yleissitovuuden vahvistamislautakunnan käsittelyssä olleet voimassa olevat sopimukset vuoden 2014 lopun tilanteen mukaisina. Listan toimialaluokittelu on tehty sopimusalojen mukaan. Lautakunnan päätösten perusteluissa ilmenevät yleensä koko alan palkansaajien määrän määrittelyssä käytetyt tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaiset toimialaluokat, jotka ovat tarkimmillaan 5-numerotasoisia. Tutkimuksessa vertailuaineistona käytetty tilastokeskuksen yritysrekisterin ja palkkarakennetilastojen toimialaluokitus on sekin 5-numerotasoinen. Tarkastelussa luokittelua on pyritty yksinkertaistamaan siten, että nämä eri lähteistä saadut tiedot olisivat mahdollisimman vertailukelpoisia. Vahvistamislautakunnan muistioissa, palkkarakennetilastossa, yritysrekisteritilastossa ja työssäkäyntitilastossa käytetään uutta luokitusta (TOL 2008). Työehtosopimukset on listattu ja jaoteltu kuitenkin vanhan (TOL2002) luokituksen mukaisiksi, jotta vertailtavuus edelliseen vuoden 2008 tutkimukseen säilyisi.

Työehtosopimuksista esitettävät tiedot ovat:

- sopimuksen nimi, työnantajaliitto ja palkansaajaliitto
- työnantaja- ja työntekijäjärjestötietojen ajankohta (v/kk)
- sopimuksen yleissitovuus (esillä vain, jos ei yleissitova)

1: yleissitova

2: ei yleissitova

3: muuttunut yleissitovaksi

4: muuttunut ei yleissitovaksi

10: uusi sopimus

Y: yhdistynyt toiseen sopimukseen

YK: yrityskohtainen sopimus, ei käsitelty

X: sopimus lakannut

- työnantajan ilmoittama järjestäytyneiden yritysten lukumäärä
- järjestäytyneiden yritysten palveluksessa olevien palkansaajien määrä soveltamisalalla
- palkansaajien kokonaismäärä soveltamisalalla, lautakunnan laskelma (kokonaismäärä on sulkumerkeissä, mikäli se on päällekkäinen)
- työehtosopimuksen kattavuus
- järjestäytyneiden yritysten palveluksessa olevien palkansaajien osuus (%) soveltamisalan palkansaajista

Työehtosopimusten listauksen yhteydessä esitetään tarkasteltavan toimialan kokonaistiedot, järjestäytyneiden yritysten palveluksessa olevien palkansaajien määrä, palkansaajien kokonaismäärä ja työehtosopimusten edustavuus. Yritysten palveluksessa olevien palkansaajien määrissä ei ole päällekkäisyyksiä. Vahvistamislautakunta on laskelmissaan huomionnut muut alan sopimukset ja tarkistanut, ettei päällekkäisiä tietoja esitetä alojen palkansaajien kokonaislukumäärissä. Ei-yleissitovien sopimusten yhteydessä ilmoitetaan niissäkin alan kokonaislukumäärä. Näissä tapauksissa sitä ei ole seuraavassa tarkastelussa kuitenkaan laskettu mukaan toimialan palkansaajien määrään, mikäli alalla on kilpailevia sopimuksia. Tällöin lukumäärä esitetään sulkumerkeissä.

Lista sisältää kaikkiaan 211 sopimuksen tiedot. Näissä on mukana 13 edellisen tutkimuksen jälkeen lakannutta sopimusta, joita ei ole enää vahvistamislautakunnassa käsitelty. Ne ovat kuitenkin mukana listassa ja niistä ilmoitetaan sopimuksen päättymisen syy. Useimmin syynä sopimuksen lakkaamiseen on sen yhdistyminen alan toiseen sopimukseen.

Toimialoittain esitetään vertailutietoina tilastokeskuksen yritysrekisteri- ja palkkarakennetilastojen mukaiset tarkasteltavan toimialan palkansaajien lukumäärät sekä järjestäytyneiden (EK) työnantajien palveluksessa olevien osuudet alan kaikista palkansaajista. Kaikkien tarkasteltavien toimialojen osalta tämä ei ole mahdollista. Alkutuotanto ei sisälly palkkarakennetilastoon eikä toimialoja kyetä aina vertailtavasti määrittämään. Yritysrekisteristä esitetään vielä toimialan vähintään 30 henkilöä työllistävien yritysten palkansaajien osuus prosentteina kaikista alan palkansaajista. Tilastotiedot ovat vuodelta 2014 ja tiedot esitetään taulukossa 2.

Työehtosopimusten listauksessa käytetään yhä vanhaa TOL2002 luokitusta ja samaa luokitusta käytettiin aiemmin myös tilastojen toimialaluokituksena. Tässä tutkimuksessa tilastoista, yritysrekisteristä ja palkkarakennetilastosta, on käytössä uusi vuoden 2008 luokitus (TOL2008). Luokitus on muutettu vastaamaan työehtosopimuslistauksen luokitusta. Muutokset päluokkien välillä ovat vähäisiä ja niistä suurimmat huomioidaan vertailulaskelmissa. Kustannustoiminta on jaettu kahteen luokkaan, kuten ennenkin. Painotuotteiden kustantaminen on säilytetty teollisuudessa ja elokuvien tuottaminen ja esittäminen sekä radio ja TV-toiminta sijoitetaan edelleen muihin yhteiskunnallisiin ja henkilökohtaisiin palveluihin. Lisäksi matkatoimistot pidetään yhä liikenteen toimialalla.

Vertailuaineistona listauksessa on säilytetty vuoden 2008 tutkimuksen tiedot. Ne esitetään sopimuksittain suluissa uuden sopimuksen tietojen alla.

5.1.1 Elintarviketeollisuus

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Elintarvikealan automiesten työehtosopimus		14/06	96	100	120	83.3
Elintarviketeollisuusliitto ry		(7/11)	158	100	123	81.3)
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto ry						
Elintarvikealojen työehtosopimus		14/06	106	4752	8838	53.8
Elintarviketeollisuusliitto ry		(7/11)	120	6030	7704	78.3)
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry						
Elintarviketeollisuuden toimihenkilöiden tes		14/02	270	5700	5940	96.0
Elintarviketeollisuusliitto ry		(7/11)	280	6200	7613	81.4)
Ammattiliitto PRO ry						
Leipomoiden työntekijöitä koskeva työehtosopimus		14/06	57	4243	6170	68.8
Elintarviketeollisuusliitto ry		(7/11)	64	3920	4813	81.4)
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry						
Lihateollisuuden asiamiesten työehtosopimus		14/06	5	76	79	96.2
Elintarviketeollisuusliitto ry		(7/11)	60	80	98	81.6)
Ammattiliitto PRO ry						
Meijereiden erikoiskouluksen saaneiden ja teknisten toimihenkilöiden työehtosopimus		13/12	9	1290	1500	86.0
Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppiaiden liitto		(7/11)	33	1200	1473	81.5)
Meijerialan ammattilaiset MVL ry						
Maidonjalostusalan työntekijöitä koskeva tes		14/05	9	1915	2960	64.7
Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppiaiden liitto		(7/11)	33	2283	2804	81.4)
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry						
Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppi- aiden liiton ja Ammattiliitto PRO:n välinen toimihenkilöiden tes	2	1412	9	309	(1500)	20.6
Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppiaiden liitto						
Ammattiliitto PRO ry						
Panimoiden ja virvoitusjuomatehtaiden tes		14/07	5	937	1206	77.7
Elintarviketeollisuusliitto ry		(7/11)	4	1313	1612	81.5)
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry						
Liha-alan työehtosopimus		14/06	33	5754	6480	88.8
Elintarviketeollisuusliitto ry		(7/11)	60	6426	7891	81.4)
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry						
Elintarviketeollisuuden ylempien toimihenkilöiden työehtosopimus		-	-	-	-	-
Elintarviketeollisuusliitto ry		(9/02)	300	3500	4320	81.0)
Ylemmät Toimihenkilöt YTN ry						
Elintarviketeollisuuden sähkömiesten tes	2	14/06	270	(50)	-	-
Elintarviketeollisuusliitto ry	210	-	-	-	-	-
Sähköalojen ammattiliitto ry						
Yhteensä 2013/2014				25076	33293	75.3
Yhteensä 2007/2008				31052	38451	80.8

Elintarviketeollisuudessa työehtosopimusten kattavuus on 75,3 % yleissitovuuslautakunnan ratkaisujen mukaan. EK:n palkkailmoitusten ja yritysrekisteritietojen perusteella järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien osuus on 82,5 %. Alan palkansaajien määrä on yritysrekisterin mukaan 33 400 vuonna 2014 ja vähintään 30 hengen työpaikoilla palkansaajista on alalla 82,7 %. Yleissitovuusratkaisuissa palkansaajia alalla arvioidaan olevan 33 300.

Työnantajaosapuolena lähes kaikissa alan sopimuksissa on Elintarviketeollisuusliitto. Työntekijöitä edustaa Suomen Elintarviketyöläisten liitto ja toimihenkilöitä Ammattiliitto PRO ja meijerialalla Meijeriväen ammattilaiset ja akavalainen YTN ylempien toimihenkilöiden työehtosopimuksessa. Sähkömiesten sopimus ja Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppiaiden ja PRO:n välinen sopimus eivät ole yleissitovia. Kaikkiaan muutokset alalla ovat pieniä. Akavalaisen YTN:n ylempien toimihenkilöiden sopimus ei ole varsinainen työehtosopimus eikä sitä ole lautakunnassa enää tarkastettu.

5.1.2 Mekaaninen metsäteollisuus ja puusepänteollisuus

Mekaanisessa metsäteollisuudessa ja puusepänteollisuudessa työehtosopimukset kattavat kaikkiaan 71,1 % alan palkansaajista. Palkkailmoitusten perusteella laskettu kattavuus on mekaanisessa metsäteollisuudessa 45,5 % ja alalla on palkansaajia 17 900. Tähän kuuluu myös puutalojen valmistus ja osin muu rakennuspuusepäntuotteiden valmistus. Puusepänteollisuudessa, huonekaluteollisuus mukaan lukien, EK:n jäsenten osuus alan yritysten palkansaajista on 46,6 % ja palkansaajia alalla on kaikkiaan 5 800. Vähintään 30 hengen yritysten osuus alan palkansaajista on mekaanisessa metsäteollisuudessa 75,3 % ja puusepänteollisuudessa 56,6 %. Kaikkiaan näillä aloilla toimii yritysrekisterin mukaan 23 700 palkansaajaa, joista 45,8 % (10 800) järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa. Yhteensä mekaanisessa metsäteollisuudessa, puusepänteollisuudessa ja huonekaluteollisuudessa vähintään 30 henkilöä työllistävissä yrityksissä on työssä 71,2 % palkansaajista.

Ala on supistunut selvästi. Työehtosopimusaineiston perusteella palkansaajien määrä on laskenut 13 300 vuodesta 2008 ja yritysrekisterin mukaan 11 000.

Työnantaja sopimuksissa edustavat Metsäteollisuus ry, Puusepänteollisuus ry ja Puuteollisuusyrittäjät ry. Työntekijäosapuoli on Puu- ja Erityisalojen liitto ja toimihenkilöitä edustaa Ammattiliitto PRO. Puusepänteollisuuden toimihenkilösopimukset ovat yhdistyneet ja uusi sopimus on yleissitova.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Mekaanisen metsäteollisuuden toimihenkilöiden tes		13/11	42	1000	1614	62.0
Metsäteollisuus ry		(6/04)	52	1718	2477	69.3)
Ammattiliitto PRO ry						
Mekaanisen metsäteollisuuden ylempien toimihenkilöiden palkkapöytäkirja	10	12/03	42	800	1184	67.6
Metsäteollisuus ry						
YTN ry						
Mekaanisen metsäteollisuuden työehtosopimus		13/12	40	6000	9169	65.4
Metsäteollisuus ry		(7/12)	38	9516	21837	43.6)
Puu- ja erityisalojen liitto ry, Metallityöväen Liitto, Sähköalojen ammattiliitto						
Puusepänteollisuuden työehtosopimus		12/12	553	8000	10300	77.7
Puusepänteollisuus ry, Puuteollisuusyrittäjät ry		(7/06)	565	8180	11017	74.2)
Puu- ja erityisalojen liitto ry						
Puusepänteollisuuden toimihenkilöiden tes	3	14/12	443	1250	1708	73.2
Puusepänteollisuus ry, Puuteollisuusyrittäjät ry	2	(7/12)	-	1050	1955	17.9)
Puuteollisuusyrittäjät ry						
Ammattiliitto PRO ry						
Puusepänteollisuuden toimihenkilöiden tes	Y	-	-	-	-	-
Puusepänteollisuuden Liitto ry	2	(7/06)	70	(700)	(1955)	35.8)
Ammattiliitto PRO ry						
Yhteensä 2013/2014				17050	23975	71.1
Yhteensä 2007/2008				20464	37286	54.9

5.1.3 Paperi- ja puumassateollisuus

Paperi- ja puumassateollisuuden työehtosopimusten kattavuus on 83,7 % ja palkansaajia on 22 400. Vuonna 2008 osuus oli 80,8 % ja palkansaajia oli selvästi enemmän, 35 400. Tilastokeskuksen palkkatilastojen mukaan järjestäytyneiden työntekijien palveluksessa on 89,5 % palkansaajista. Vähintään 30 henkilöä työllistävissä yrityksissä toimii 96,8 % palkansaajista, joten alalla ei ole juurikaan pieniä yrityksiä. Alalla oli yritysrekisterin mukaan 20 500 palkansaajaa vuonna 2014, mikä on hieman vähemmän kuin yleissitovuusratkaisujen laskelmissa.

Yleissitovuusratkaisujen mukaan alalla on 13 100 ja yritysrekisterin mukaan 8 000 palkansaajaa vähemmän kuin vuonna 2008.

Työnantajaosapuoli suurimmissa alan sopimuksissa on Metsäteollisuus ry. Puhvin- ja Paperinjalostajain yhdistys on Yleisen Teollisuusliiton jäsen. Työntekijöitä edustavat Paperiliitto ja Sähköalojen ammattiliitto ja toimihenkilöitä Suomen Konepäällystöliitto ja Ammattiliitto PRO. Alalla on myös ylempiä toimihenkilöitä koskeva työehtosopimus, jossa palkansaajaosapuolena on Ylemmät Toimihenkilöt YTN.

Alan kaikki sopimukset ovat yleissitovia.

	tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Metsäteollisuus ry:n ja Sähköalojen ammattiliitto	13/12	30	500	500	100.0
ry:n välinen Paperi- ja puumassateollisuuden sähköalan työntekijöitä koskeva tes	(7/12)	38	750	830	90.4)
Metsäteollisuus ry Sähköalojen ammattiliitto ry					
Paperiteollisuuden toimihenkilösopimus	14/06	29	2600	3390	76.7
Metsäteollisuus ry	(7/12)	42	4505	9046	49.8)
Suomen Konepäällystiliitto SKL ry, PRO ry					
Paperiteollisuuden työehtosopimus	14/06	29	11500	13000	88.5
Metsäteollisuus ry	(7/12)	38	18282	19686	92.9)
Paperiliitto ry					
Metsäteollisuuden ylempiä toimihenkilöitä koskeva	12/06	30	3000	3300	90.9
Metsäteollisuus ry	10 (7/12)	107	3985	4500	88.5)
Ylemmät Toimihenkilöt YTN ry					
Pahvin ja paperinjalostusalan toimihenkilöitä koskeva tes	13/12	24	308	432	71.3
Pahvin ja Paperinjalostajain Yhdistys ry	(8/02)	32	225	305	73.8)
Toimihenkilöunioni ry					
Pahvin- ja paperinjalostusalan työehtosopimus	13/12	24	815	1739	46.9
Yleinen Teollisuusliitto, Pahvin ja Paperinjal Yhd.	(8/02)	25	900	1070	84.1)
Paperiliitto ry					
Yhteensä 2013/2014			18723	22361	83.7
Yhteensä 2007/2008			28647	35437	80.8

5.1.4 Paino- ja kustannustoiminta

Paino- ja kustannustoiminnassa solmittujen työehtosopimusten perusteella laskettu kattavuus on 87,6 % ja palkansaajia on kaikkiaan 23 200. Tilastokeskuksen palkkailmoitus- ja yritysrekisteriaineistossa järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien osuus on 84,8 % alan 20 200 palkansaajasta. Alan palkansaajien määrä on alentunut noin 6 000:lla vuodesta 2008.

Kustantamisessa suurten, vähintään 30 henkeä työllistävien, yritysten osuus alan henkilöstöstä on 80,4 % ja painamisessa 66,2 %.

Alan keskeisimpien sopimusten työnantajaosapuoli on Viestinnän Keskusliitto, entinen Viestintätyönantajat VTA ry, ja palkansaajia edustavat Teollisuusalojen ammattiliittoon liittynyt Viestintäalan ammattiliitto, Journalistiliitto, Ammattiliitto PRO ja ja PRO:hon liittynyt faktoreita edustava Mediaunioni.

Ammattiliitto PRO:n sopimus ei ole edelleenkään yleissitova ja sanomalehdenjakajia koskeva työehtosopimus on muuttunut yleissitovuutta vailla olevaksi. Entisen postin sopimuksia käsitellään tässä erillisenä sopimusalanana. Tilastokeskuksen aineistoissa ei äänilevytuotantoa eikä radio- ja tv-toimintaa lueta tälle sopimusallalle.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Graafisen teollisuuden automiesten työehtosopimus	-	-	-	-	-	-
Viestinnän Keskusliitto ry		(8/06)	17	56	59	94.9)
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto ry						
Journalisteja koskeva työehtosopimus		13/12	113	4558	5184	87.9
Viestinnän Keskusliitto ry		(7/12)	160	5564	6401	86.9)
Suomen Journalistiliitto						
Kirjatyöntekijöitä koskeva työehtosopimus		13/12	147	4805	5471	87.8
Viestinnän Keskusliitto ry		(6/12)	227	8616	8962	96.1)
TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry						
Kustannustoimittajien työehtosopimus		14/01	26	404	497	81.3
Viestinnän Keskusliitto ry		(6/12)	23	479	499	96.0)
Suomen Journalistiliitto SJL ry						
Sanomalehdenjakajia koskeva työehtosopimus	2	13/12	13	2591	3000	86.4
Viestinnän Keskusliitto ry	4	(6/12)	14	2305	5967	38.6)
TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry						
Viestinnän Keskusliiton ja Viestintäalan amm.liiton		14/01	266	3885	8395	46.3
/Viestintäalan toimihenkilöt Grafinetin välinen tes		(6/12)	351	3551	6639	53.5)
Viestinnän Keskusliitto ry						
Viestintäalan ammattiliitto/Grafinet						
Viestinnän keskusliiton ja Mediaunioni MDU:n		14/12	73	496	554	89.5
välinen teknisiä toimihenkilöitä koskeva tes		(6/12)	145	1165	1211	96.2)
Viestinnän Keskusliitto ry						
Mediaunioni MDU ry, PRO ry						
Paikallisradioissa työskenteleviä toimituksellisia toimihenkilöitä koskeva työehtosopimus	2	(8/04)	3	12	100	12.0)
Viestinnän Keskusliitto ry						
Suomen Journalistiliitto ry						
Viestinnän Keskusliiton ja PRO:n välinen tes	2	14/12	266	3500	(8395)	41.7
Viestinnän Keskusliitto ry	2	(6/12)	351	2830	(6639)	42.6)
Ammattiliitto PRO ry						
Äänilevytuottajayhtiöiden palveluksessa olevia		13/12	4	76	90	84.4
muusikkoja, laulajia ja kapellimestareita koskeva		(7/12)	5	-	-	-)
Erytispalvelujen Työnantajaliitto ry, PALTA ry						
Suomen Muusikkojen Liitto ry						
Yhteensä 2013/2014				20315	23191	87.6
Yhteensä 2007/2008				24578	29838	82.4

5.1.5 Tekstiiliteollisuus

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Tekstiili- ja vaatetusteollisuuden toimihenkilösop.		14/10	137	1700	1900	89.5
Kulutustavararyhmä ry Ammattiliitto PRO ry		(6/12)	150	1900	2266	83.8)
Tekstiili- ja vaatetusteollisuuden työehtosopimus		14/12	140	3500	3680	95.1
Kulutustavararyhmä ry TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry		(6/12)	150	4700	5607	83.8)
Tekstiiliteollisuuden laitosten työehtosopimus		12/02	25	115	193	59.6
Kulutustavararyhmä ry TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry		(6/12)	25	150	179	83.8)
Tekstiiliteollisuuden sähkömiehiä koskeva tes	2	12/01	135	(11)	-	-
Kulutustavararyhmä ry Sähköalan ammattiliitto ry	2	(8/06)	-	(25)	-	-)
Yhteensä 2013/2014				5315	5773	92.1
Yhteensä 2007/2008				6750	8052	83.8

Yleissitovuuden vahvistamislautakunnalle tehtyjen ilmoitusten perusteella laskettu järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien osuus palkansaajista on tekstiiliteollisuudessa 92,1 %. Tilastokeskuksen yritysrekisteri- ja palkka-aineiston perusteella osuus oli vuonna 2014 76,4 %. Alan 5 500 palkansaajasta on yritysrekisterin mukaan vuonna 2014 vähintään 30 hengen yrityksissä 67 %. Ala on supistunut vuodesta 2008 2 100 henkilöllä.

Työnantaja edustaa sopimuksissa Kulutustavararyhmä ry, entinen Tekstiili- ja vaatetusteollisuus ry. Palkansaajia edustavat taas Teollisuusalojen ammattiliitto TEAM sekä Ammattiliitto PRO. Sähköalaa lukuun ottamatta sopimukset ovat yleissitovia. Alalla ovat voimassa samat sopimukset kuin aiemminkin.

5.1.6 Kenkä- ja nahkateollisuus

Alalla on yksi sopimus, jonka kattavuus on 60,9 % yleissitovuusratkaisujen mukaan. Yritysrekisteriaineiston perusteella järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa on 71,6 % alan palkansaajista, joita oli 1 273 vuonna 2014. Alalla on noin 500 palkansaajaa vähemmän kuin vuonna 2008.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Kenkä- ja nahkateollisuuden työehtosopimus		12/12	26	795	1306	60.9
Kenkä- ja Nahkateollisuus ry TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry		(8/06)	38	1300	1683	77.2)

5.1.7 Kemianteollisuus

Kemianteollisuudessa järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa on työehtosopimusratkaisujen mukaan 70,7 % 40000 palkansaajasta. Palkkatiedustelujen perusteella osuus on puolestaan 87,4 %. Yritysrekisterin mukaan aloilla on kaikkiaan 29 700 palkansaajaa vuonna 2014. Ero laskelmien välillä on huomattava, hieman yli 10 000. Alan palkansaajista 87,6 % työskentelee vähintään 30 hengen yrityksissä.

Yritysrekisterin mukaan palkansaajien lukumäärä on laskenut 5 500:lla. Yleissitovuusratkaisujen perusteella määrä on pysynyt liki ennallaan.

Työnantajien edustajia alalla ovat Kemianteollisuus ry ja sen toimialaliitot Kumiteollisuus ry ja Muoviteollisuus ry. Työntekijäliitto sopimuksissa on TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ja toimihenkilöliitto Ammattiliitto PRO. Kemianalan sopimuksen kanssa päällekkäinen sähkömiesten sopimus ei ole edelleenkään yleissitova.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Öljy-, maakaasu- ja petrokemian teollisuutta koskeva tes		14/04 (7/10)	9 9	1660 1753	2126 2168	78.1 80.8)
Kemianteollisuus ry						
TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry						
Kemianalan toimihenkilösopimus		13/12	261	7000	9000	77.8
Kemianteollisuus ry		(7/11)	260	8371	10000	83.7)
Yleinen teollisuusliitto/Pesuteollisuusliitto						
Ammattiliitto PRO ry						
Kemianteollisuus ry:n, Kumiteollisuus ry:n ja Sähköalojen ammattiliitto ry:n välinen sähköalantöntekijöiden työehtosopimus	2	14/04	3	-	-	-
Kemianteollisuus ry, Kumiteollisuus ry	2	(8/06)	8	60	(600)	10.0)
Sähköalojen ammattiliitto ry						
Kemianteollisuuden ylempien toimihenkilöiden tes		14/03	400	7000	8000	87.5
Kemianteollisuus KT ry	10	(8/06)	-	4300	7750	55.5)
Ylemmät Toimihenkilöt YTN ry						
Vuokratyötä kemian toimialoilla koskeva tes		11/12	36	260	550	47.3
Palvelualojen työnantajat PALTA ry	10	(9/01)	40	400	878	45.5)
TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry						
Kemian perusteollisuuden työehtosopimus		12/12	57	3461	4100	84.4
Kemianteollisuus ry		(7/06)	53	3953	4400	89.8)
TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry						
Kumiteollisuuden työehtosopimus		12/12	15	1121	1350	83.0
Kumiteollisuus ry		(7/10)	14	2000	2264	88.3)
TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry						
Kumiteollisuuden toimihenkilöiden työehtosopimus		12/12	15	647	770	84.0
Kumiteollisuus ry		(7/11)	14	300	385	77.9)
Ammattiliitto PRO ry						

Muovi- ja kemian tuoteteollisuuden työehtosopimus	14/01	192	7139	14100	50.6
Kemianteollisuus ry, Muoviteollisuus ry TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry	(8/08	188	9299	13000	71.5)
Yhteensä 2013/2014			28288	39996	70.7
Yhteensä 2007/2008			30436	40845	74.5

5.1.8 Rakennustuoteteollisuus

Työehtosopimustarkastelun perusteella alan palkansaajista on järjestäytyneiden yritysten palveluksessa 79,7 %. Vastaava osuus on yritysrekisteri- ja palkkatiedusteluaineistossa 80,8 %. Palkansaajia alalla on sen mukaan kaikkiaan 13 200 vuonna 2014, ja luku on hieman pienempi kuin tes-aineiston mukainen määrä, 14 700.

Alan palkansaajista 86 % on työssä vähintään 30 henkilöä työllistävissä yrityksissä. Työntantajia alalla edustavat Rakennustuoteteollisuus RTT, Tekstiili- ja Lasialojen liitto ja sen jäsen Suomen Lasitus- ja Hiomoliitto. Viimeksi mainitun sopimus on menettänyt yleissitovuutensa. Työntekijöitä sopimuksissa edustavat Rakennusliitto, Teollisuusalojen ammattiliitto TEAM ja Sähköalojen ammattiliitto. Sähkömiesten sopimukset eivät ole yleissitovia. Toimihenkilöliitoista sopimuksissa on mukana Ammattiliitto PRO.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Lasikeraamisen teollisuuden toimihenkilöitä koskeva tes		15/01 (8/10)	50 30	900 700	1150 800	78.3 87.5)
Tekstiili- ja Lasialojen Liitto ry Ammattiliitto PRO ry						
Lasikeraamisen teollisuuden työehtosopimus		15/01	-	2500	3000	83.3
Tekstiili- ja Lasialojen Liitto ry TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry		(8/05)	30	3500	3680	95.1)
Lasikeraamisen teollisuuden sähkömiesten tes	2	14/10	5	30	-	-
Tekstiili- ja Lasialojen Liitto ry Sähköalojen ammattiliitto ry	2	(8/06)	30	150	-	-)
Lasitus-, rakennuslasitus- ja lasinjalostus- alan tes	4	14/10	46	479	1660	28.9
Suomen Lasitus- ja Hiomoliitto ry TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry		(7/06)	66	600	1150	52.2)
Rakennusaine- ja betoniteollisuuden toimihenkilöitä koskeva tes		14/11 (8/05)	131 160	1507 1827	1592 2125	94.7 86.0)
Rakennustuoteteollisuus RTT ry Ammattiliitto PRO ry						
Rakennustuoteteollisuuden työehtosopimus		12/12	110	6300	7302	86.3
Rakennustuoteteollisuus RTT ry Rakennusliitto ry		(8/06)	160	6500	7561	86.0)
Rakennustuoteteollisuuden sähkömiesten tes	2	14/10	6	(49)	(100)	49.0
Rakennustuoteteollisuus RTT ry Sähköalojen ammattiliitto ry	210	(8/06)	-	(30)	(100)	30.0)
Yhteensä 2013/2014				11716	14704	79.7
Yhteensä 2007/2008				13277	15316	86.7

5.1.9 Teknologiateollisuus

Alan sopimukset ovat varsin laajoja ja sopimusalaa tarkastellaan kokonaisuutena. Työehtosopimusten vahvistamislautakunnalle tehtyjen ilmoitusten mukaan alan palkansaajista on 91,7 % järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa ja osuus on noussut selvästi. Palkkailmoitusaineiston perusteella osuus on 74,1 % alan 162 100 palkansaajasta. Tämä palkansaajien määrä on alentunut peräti 42 000 vuodesta 2008 ja se on myös 13 000 pienempi kuin työehtosopimusaineiston perusteella laskettu määrä, 175 100. Siinäkin on laskua 24 000, joten ala on supistunut selvästi vuodesta 2008. Vähintään 30 hengen yrityksissä työskentelee 80,3 % palkansaajista. Yritysrekisterin mukaan toimialaluokasta viestintälaitteiden valmistus on poistunut 14 600 palkansaajaa vuoden 2008 27 800:sta vuoden 2014 13 200:aan.

Alan hallitseva työnantajajärjestö on Teknologiateollisuus. Työntekijöitä edustaa lähinnä Metalliliitto ja toimihenkilöitä Ammattiliitto PRO. Teknologiateollisuudessa

ylemmillä toimihenkilöillä on oma erillinen sopimuksensa, jossa palkansaajia edustaa YTN, akavalainen Ylempien Toimihenkilöiden Neuvottelujärjestö. Veneenrakennusteollisuuden sopimuksen yleissitovuus on lakannut. Muut sopimukset ovat yleissitovia.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Teknolgiateollisuuden työehtosopimus		12/01	-	80000	91541	87.4
Teknolgiateollisuus ry		(7/12	-	79800	96160	83.0)
Metallityöväen Liitto ry						
Teknolgiateollisuuden ylempien toimihenkilöiden		14/01	-	53000	53721	98.7
työehtosopimus		(7/12	-	55600	67000	83.0)
Teknolgiateollisuus ry						
Ylemmät Toimihenkilöt YTN ry						
Pelti- ja teollisuuseristysalan tes		14/10	62	2000	2850	70.2
Metalliteollisuudenharjoittajain Liitto -		(7/06	83	2025	2630	77.0)
MTHL:n Työnantajat ry						
Metallityöväen Liitto ry						
Teknolgiateollisuuden (Metalliteollisuuden)		11/12	-	2500	2860	87.4
sähköalan työntekijöiden työehtosopimus		(7/12	-	2300	2770	83.0)
Teknolgiateollisuus ry						
Sähköalojen ammattiliitto ry						
Teknolgiateollisuuden (Metalliteollisuuden)		14/01	-	22000	22300	98.7
toimihenkilöiden tes		(7/12	-	23600	28440	83.0)
Teknolgiateollisuus ry						
Ammattiliitto PRO ry						
Veneenrakennusteollisuuden	4	14/04	13	790	1484	53.2
työehtosopimus		(7/10	14	867	1500	57.8)
Veneteollisuuden Työnantajat ry						
Puu- ja erityisalojen liitto ry						
Jalometallialan työehtosopimus		12/12	5	191	307	62.2
Kemianteollisuus ry		(8/05	8	265	500	53.0)
Metallityöväen Liitto ry						
Harja- ja sivellinalojen työehtosopimus		14/05	5	63	80	78.8
Kemianteollisuus ry		(8/06	-	80	130	61.5)
Puu- ja erityisalojen liitto ry						
Teknisen huollon ja kunnossapidon	210	13/12	2	(650)	(11612)	5.6
työehtosopimus						
Palvelualojen työnantajat PALTA ry						
Metallityöväen liitto ry						
Yhteensä 2013/2014				160544	175143	91.7
Yhteensä 2007/2008				164537	199130	82.6

5.2 Energia-ala

Työehtosopimusaineiston perusteella laskettu kattavuus on 98,6 %. Palkkatieduste-
luissa osuus on 58,7 %. Yritysrekisterin mukaan alalla on 19 800 yritysten palveluk-
sessa olevaa palkansaajaa, joista 11 600 toimii järjestäytyneissä yrityksissä. Työeh-
tosopimusratkaisuissa alalla arvioidaan olevan 13 600 palkansaajaa, mikä on 6 200
vähemmän kuin yritysrekisterissä. Vuonna 2008 tilanne oli päinvastainen. Työeh-
tosopimusratkaisujen mukaan alalla oli palkansaajia 4 000 enemmän kuin yritysre-
kisterin mukaan. Nyt yritysrekisterissä palkansaajien määrä olisi vuonna 2014 noin
8 000 suurempi kuin vuonna 2008 ja yleissitovuusratkaisuissa taas palkansaajia
oli 2 000 vähemmän vuonna 2014 kuin vuonna 2008.

Työnantajaosapuolena sopimuksissa on Energiateollisuus ry. Sen jäsenistö koos-
tuu pääosin kunnallisista energialaitoksista. Ne ovat osin osakeyhtiöitä. Kunnan ja
valtion yritysten palveluksessa oli energia- alalla yritysrekisterin mukaan kaikkii-
aan 7 000 palkansaajaa vuonna 2008. Vahvistamislautakunnan selvitysten mukaan
näistä kuitenkin valtaosa kuului yksityiselle sektorille, mikä selitti aineistojen luku-
määräerot vuonna 2008. Vuonna 2014 valtion ja kuntien liikelaitokset sisältyvät yri-
tysrekisterissä yksityissektorille, mikä lisää palkansaajien määrää aineistossa.

Sähköalan tes-energia - ICT-verkosto sopimus jaetaan tässä tutkimuksessa kahdelle
toimialalle. Osa sopimuksesta koskee telealaa ja sen osalta luvut on siirretty. Tämä taas
alentaa energia-alan palkansaajien määrää työehtosopimuslaskelmissa vuonna 2014.

Alan yritykset lienevät varsin yleisesti järjestäytyneitä myös sen perusteella, että
vähintään 30 henkilöä työllistävissä yrityksissä alalla toimii 73,1 % palkansaajista.

	tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %	
Energiateollisuuden toimihenkilöiden tes	14/04	209	5200	5250	99.0	
Energiateollisuus ry	(8/01)	180	4300	5802	74.1)	
PRO, JHL, JYTY, KTN, Suomen Konepäällystöliitto						
Sähköalan tes-energia - ICT-verkosto työehtosopimus	13/12	209	4500	4600	97.8	
Energiateollisuus, Palvelualojen työnantajat PALTA	(8/01)	180	4800	6476	74.1)	
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL, Sähköalojen ammattiliitto						
Energiateollisuuden ylempien toimihenkilöi- den tes	14/12	209	3700	3740	98.9	
Energiateollisuus ry	10	(8/01)	180	2400	3242	74.0)
Ylemmät Toimihenkilöt ry						
Energiateollisuus ry:n ja Energia-alan Unionin välinen energia-alan toimihenkilöiden tes	-	-	-	-	-	
Energiateollisuus ry				(5800)	-	
Energia-alan Unioni ry						
Yhteensä 2013/2014			13400	13590	98.6	
Yhteensä 2007/2008			11500	15520	74.1	

5.3 Rakennusala

Kaikkiaan rakennusosalalla on yritysrekisterin mukaan palkansaajia 138 800 vuonna 2014. Heistä 49,1 % toimii järjestäytyneissä ja 44 % vähintään 30 henkilöä työllistävissä yrityksissä. Yritysrekisterin mukaan rakennusosalalla palkansaajia on noin 49 000 enemmän kuin yleissitovuuden vahvistamislautakunnan laskelmassa. Ero johtuu osin yleissitovuusratkaisujen ja yleisten tilastojen erilaisesta toimialaluokittelusta. Tilastoissa rakennusosalalle lasketuista aloista työehtosopimustarkastelussa sijoittuu osia mm. kiinteistöpalvelualalle, ICT-tekniikkaan, energia-alalle, rakennustuotealalle, teknologiateollisuuteen ja kaupan-alalle. Lisäksi kausivaihtelut, lyhytaikaiset työsuhteet ja vuokratyövoiman käyttö heikentävät aineistojen vertailtavuutta. Vuonna 2008 aineistojen välinen ero oli liki yhtä suuri, 46 000.

5.3.1 Maa- ja vesirakentaminen

Maa- ja vesirakentamisen toimialalla on neljä sopimusta, joista yleissitovia ovat asfalttialan ja Infra ry:n (Maarakentajien Keskusliiton) ja Rakennusliiton väliset sopimukset. Järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa on palkansaajista työehtosopimustarkastelun perusteella 69,8 % ja palkansaajia alalla oli vuonna 2014 18 000. Palkkailmoitustiedoista laskettuna järjestäytyneiden yritysten palveluksessa on 13 600 alan 16 300 palkansaajasta eli 83,1 %.

Koneyrittäjien liiton pääsopimus on metsäalalla eikä heitä koskeva maanrakennusalan sopimus ole yleissitova. Myöskään Palvelualojen työnantajien ja JHL:n välinen sopimus ei ole yleissitova.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Maarakennusalan työehtosopimus	2	14/03	972	1000	(15700)	6.4
Koneyrittäjien liitto ry	2	(8/05)	1011	1000	(16615)	6.0)
Rakennusliitto ry						
Liikenne- ja Erytisalojen Työnantajat ry:n ja JHL ry:n välinen infra-alan työntekijöitä koskeva tes	2	14/04	2	427	(15700)	2.7
Palvelualojen työnantajat PALTA ry	2	(7/08)	1	1233	(17200)	7.2)
Julkisten ja hyvinvointipalvelujen liitto JHL ry						
Maa- ja vesirakennusalan työehtosopimus Infra ry		13/12	1000	9500	15700	60.5
Rakennusliitto ry		(8/04)	972	9300	16615	56.0)
Asfalttialan työehtosopimus		13/12	13	1600	2250	71.1
Infra ry		(9/01)	13	1500	1750	85.7)
Rakennusliitto ry						
Yhteensä 2013/2014				12527	17950	69.8
Yhteensä 2007/2008				13033	18365	71.0

5.3.2 Talonrakennus

Yleissitovuuden vahvistamislautakunnan laskelmien perusteella alalla on 71 900 palkansaajaa ja heistä 56,2 % on järjestäytyneiden yritysten palveluksessa. Palkkarakennetilastojen perusteella palkansaajia oli vuonna 2014 122 500 ja järjestäytyneiden yritysten palveluksessa olevien osuus oli 44,5 %. Yritysrekisteritietojen mukaan vähintään 30 henkilöä työllistävissä yrityksissä toimii 39 % palkansaajista.

Palkansaajien lukumäärät yleissitovuusratkaisuissa ja palkkatilastoissa poikkeavat huomattavasti toisistaan juuri talonrakennuksessa. Vuonna 2014 ero on peräti 50 600. Palkansaajien määrä alalla ei ole paljoakaan muuttunut kummankaan lähteen mukaan ja järjestäytyneiden yritysten palveluksessa olevien osuus kaikista alan palkansaajista on pysynyt liki ennallaan. Alan sopimuksissa on mukana lukuisia eri Rakennusteollisuus ry:n jäsenliittoja. Pääsopimuksessa työnantajia edustaa Talonrakennusteollisuus ry. Työntekijöitä edustaa Rakennusliitto ja toimihenkilöitä Ammattiliitto PRO. Sähköasennusalan sopimus on uudistunut ja muuttunut yleissitovaksi. Siinä työnantajaosapuolena on Sähkötekniset työnantajat ry.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Rakennusalan työehtosopimus		12/12	328	15524	32346	48.0
Talonrakennusteollisuus ry		(7/12)	345	15495	32213	48.1)
Rakennusliitto ry						
Rakennusalan toimihenkilöiden työehtosopimus		14/05	2160	8200	10224	80.2
Talonrakennusteollisuus ry, Infra ry, Katto- liitto, Pintaurakoitsijat ry		(8/05)	-	6795	9583	70.9)
Ammattiliitto PRO ry						
Vedeneristysalan työehtosopimus		14/11	35	1000	1200	83.3
Kattoliitto ry		(8/05)	32	1150	1350	85.2)
Rakennusliitto ry						
Talotekniikka-alan toimihenkilöiden tes		13/12	453	2604	2864	90.9
LVI-tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry, PALTA ry, Sähkötekniset työnantajat STTA ry		(7/12)	330	2030	2998	67.7)
Ammattiliitto PRO ry						
Talotekniikka-alan sähköasennustoimialan tes	Y	10/01	31	(1084)	(9932)	10.9
Tieto- ja tekniikka-alojen työnantajaliitto TIKLI	4	(7/12)	51	3606	9201	39.2)
Sähköalojen ammattiliitto ry						
Sähköistysalan työehtosopimus		14/12	170	4700	9860	47.7
Sähkötekniset työnantajat ry						
Sähköalojen ammattiliitto ry						
Talotekniikka-alan LVI-toimialan työehtosopimus		14/10	273	4600	9779	47.0
LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry		(7/12)	277	4650	10900	42.7)
Rakennusliitto ry						
Lattianpäällystysalan työehtosopimus		14/11	61	750	1000	75.0
Lattian- ja seinäpäällysteliitto ry		(8/05)	65	750	1000	75.0)
Rakennusliitto ry						
Maalausalan työehtosopimus		14/05	260	3000	4600	65.2
Pintaurakoitsijat ry		(8/06)	280	3500	3750	93.3)
Rakennusliitto ry						
Yhteensä 2013/2014				40378	71873	56.2
Yhteensä 2007/2008				37976	70995	53.5

5.4 Kauppa

5.4.1 Autokauppa

Yleissitovuuden vahvistamislautakunnan laskelmissa järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien palkansaaajien osuudeksi saadaan 64,7 % ja alalla on 31 900 palkansaajaa.

Palkkatiedusteluaineistossa autokaupan osalla järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien osuus on moottoriajoneuvojen kaupassa, huollossa ja

huoltamotoiminnassa kaikkiaan 52 % vuonna 2014. Yritysrekisterin mukaan auto-kaupassa ja huollossa toimii vähintään 30 hengen yrityksissä 52 % alan 33 300 palkansaajasta.

Ala on yhtä suuri kuin aiemmin ja sopimusten piirissä on liki sama osuus palkansaajista edelliseen tutkimukseen verrattuna. Auto- ja konekorjaamoalan sopimus on yhdistetty yleiseen autoalan kaupan sopimukseen.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Autoalan toimihenkilöitä koskeva työehtosopimus		15/02	520	3900	5390	72.4
Autoalan Keskusliitto ry		(7/11)	759	2611	4724	55.3)
Ammattiliitto PRO ry						
Autoalan kaupan ja korjaamotoiminnan tes		15/02	-	14600	23500	62.1
Autoalan Keskusliitto ry		(7/11)	759	6951	11162	62.3)
Auto- ja Konealan Unioni AKU ry, Metalliliitto						
Auto- ja konekorjaamoalan työehtosopimus	Y	-	-	-	-	-
Autoalan Keskusliitto AKL ry		(7/11)	759	8066	12957	62.3)
Metallityöväen Liitto ry						
Huoltokorjaamoiden työehtosopimus		12/12	148	690	1200	57.5
Autoliikenteen Työnantajaliitto ry		(8/03)	163	740	1500	49.3)
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto ry						
Kenkä- ja nahkateoll. ja kultaseppäteoll. ja harja- ja sivelinalojen toimihenkilöiden tes	10	13/02 (8/02)	40 127	301 780	337 972	89.3 80.2)
Kemianteollisuus, Kenkä- ja Nahkateollisuus Ammattiliitto PRO ry						
Autonrengasalan työehtosopimus		14/03	75	1150	1470	78.2
Autonrengasliitto ry		(7/12)	75	1200	1421	84.4)
TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry						
Yhteensä 2013/2014				20641	31897	64.7
Yhteensä 2007/2008				20348	32736	62.2

5.4.2 Vähittäis- ja tukkukauppa

Työehtosopimusten yleissitovuusratkaisujen perusteella kaupan alan palkansaajista 59,8 % oli työssä järjestäytyneissä yrityksissä. Kaikkiaan alalla oli palkansaajia 188 100 ja heistä toimi järjestäytyneissä yrityksissä 112 400. Palkkarakennetilaston perusteella osuus oli 77,5 % eli huomattavasti suurempi. Niiden mukaan alan palkansaajien määrä oli 197 300 ja järjestäytyneissä yrityksissä työskentelevien määrä oli 152 800.

Tukkukaupassa osuus oli 49,9 ja vähittäiskaupassa 91,6 %. Palkansaajien määrät ovat yhä työnantajien palkkatilastoissa huomattavasti suuremmat kuin yleissitovuuden vahvistamislautakunnalle tehdyissä ilmoituksissa.

Alalla on runsaasti tilapäistä ja osa-aikaista työvoimaa, mikä nostaa juuri palkkailmoituksiin sisältyvien palkansaajien määrää. Tilastokeskuksen mukaan vähittäiskaupassa osa-aikaisia oli peräti 39 % henkilöstöstä vuonna 2014. Alalla on lisäksi runsaasti kausivaihtelua.

Tukkukaupassa vähintään 30 henkeä työllistävissä yrityksissä toimii 54,6 % palkansaajista. Vähittäiskaupassa vastaava osuus on 62,6 %. Alan pääsopimus on Suomen Kaupan Liiton ja Palvelualojen ammattiliiton välinen.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Kaupan työehtosopimus		14/06	2180	100000	169883	58.9
Suomen Kaupan Liitto ry		(8/06)	2210	106000	166171	63.8)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry						
Optikoiden työehtosopimus		14/09	10	530	1100	48.2
Kaupan liitto ry		(8/05)	10	600	1177	51.0)
Suomen Optometrian Ammattilaiset ry						
Varasto- ja kuljetusesimiesten tes		15/01	280	1100	1910	57.6
Suomen Kaupan Liitto ry		(8/05)	100	1500	2340	64.1)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry						
Vähittäiskaupan esimiesten työehtosopimus		15/01	400	2700	5730	47.1
Suomen Kaupan Liitto	3	(8/05)	700	4500	10643	42.3)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry						
Apteekkien työntekijöiden työehtosopimus		14/10	615	3400	3470	98.0
Apteekkien Työnantajaliitto ry		(8/02)	610	3000	3105	96.6)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry						
Farmaseuttisen henkilöstön työehtosopimus		13/10	615	4500	4960	90.7
Apteekkien Työnantajaliitto ry		(8/03)	610	4500	5131	87.7)
Suomen Farmasialiitto ry						
Kotitalouskone- ja kodintekniikkahuolto sekä	2	13/12	5	203	1050	19.3
palveluautomaattialaa koskeva työehtosopimus	2	(7/12)	5	265	990	26.8)
Palvelualojen työnantajat PALTA ry						
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry						
Yhteensä 2013/2014				112433	188103	59.8
Yhteensä 2007/2008				120365	189557	63.5

5.5 Majoitus- ja ravitsemistoiminta

Alan sopimukset ovat Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n sekä Palvelualojen ammattiliitto ry:n välisiä. Työnantajaliiton jäsenyritysten palveluksessa on 90 % palkansaajista työehtosopimustarkastelun perusteella. Palkkatiedustelujen perusteella laskettu vastaava osuus on selvästi pienempi, 81,5 %. Vähintään 30 hengen yrityksissä toimii 46,4 % alan palkansaajista.

Yleissitovuuden vahvistamislautakunnalle annettujen ilmoitusten perusteella järjestäytyneiden palkansaajien lukumäärä alalla on 61 100 vuonna 2014. Palkka- ja yritystilastojen mukaan alalla oli vuonna 2014 52 500 palkansaajaa, joista järjestäytyneiden, EK:n jäsenten, palveluksessa oli 42 700. Alalla on paljon osa-aikaisia työntekijöitä ja lyhyitä työsuhteita, mikä aiheuttaa osaltaan epävarmuutta ilmoituksissa. Ero järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien palkansaajien määrässä ei kuitenkaan selity tilastoinnin eroilla. Yleensä palkkailmoituksissa olevat luvut ovat suurempia kuin yleissitovuuden vahvistautumislautakunnan laskemat luvut. Kuitenkin molempien lähteiden mukaan ala on kasvanut. Yritysrekisteritietojen perusteella palkansaajia on 6 000 ja työehtosopimuslaskelmien mukaan 7 400 enemmän vuonna 2014 kuin vuonna 2008.

	tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Matkailu-, ravintola- ja vapaa ajan palveluita koskeva työehtosopimus Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry Palvelualojen ammattiliitto PAM ry	13/12 (8/03)	2203 2200	50000 45000	55560 48375	90.0 93.0)
Matkailu-, ravintola- ja vapaa ajan palveluita koskeva esimiesten työehtosopimus Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry Palvelualojen ammattiliitto PAM ry	13/12 (8/03)	2203 2200	5000 5000	5562 5375	89.9 93.0)
Yhteensä 2013/2014			55000	61122	90.0
Yhteensä 2007/2008			50000	53750	93.0

5.6 Liikenne

5.6.1 Rautatieliikenne

Rautatiealalla työnantajaosapuolena on nykyisin Palvelualojen työnantajat ry. Sen ja JHL:n ja Pardian väliset sopimukset eivät ole yleissitovia ja ovat päällekkäisiä muiden sopimusten kanssa. Muutoin sopimukset ovat yleissitovia ja varsin kattavia. Alalla palkansaajien määrät ovat yhä hieman vähentyneet.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Asiakaspalvelua, liikenteenhoitoa ja -ohjausta sekä		14/06	3	1017	1017	100,0
hallinnollisia ja muita toimistotehtäviä koskeva tes		(7/12)	4	1614	1900	84,9)
Liikenne- ja Erityisalojen Työnantajaliitto ry Rautatievirkkamiesliitto ry						
Rautatiealan työehtosopimus		14/12	3	4166	4350	95,8
Palvelualojen työnantajat PALTA ry Rautatieläisten Liitto ry		(7/12)	4	5693	5800	98,2)
Veturimiestehtäviä rautatieliikenteessä koskeva tes		14/12	1	1381	1381	100,0
Palvelualojen työnantajat PALTA ry Veturimiesten liitto ry		(7/12)	1	1900	1900	100,0)
Palvelualojen työnantajat ry:n ja JHL ry:n välinen	2	14/08	1	300	(15000)	2,0
korjaamoalan työehtosopimus	2	(7/12)	2	522	-	-)
Palvelualojen työnantajat PALTA ry Julkisten ja hyvinvointipalvelujen liitto JHL ry						
Palvelualojen työnantajat ry:n ja Pardia ry:n välinen korjaamoalan työehtosopimus	2	14/08	2	220	(26000)	0,8
Palvelualojen työnantajat PALTA ry Palkansaajajärjestö Pardia ry	2	(8/02)	2	282	-	-)
PALTA ry:n ja RVL ry:n välinen tutkimus-, suunn.-	210	14/12	1	(2)	(2)	-
ja hall. tehtävissä olevia yl. th. koskeva tes Palvelualojen työnantajat PALTA ry Rautatievirkkamiesliitto ry						
Yhteensä 2013/2014				7084	6748	100,0
Yhteensä 2007/2008				10011	9600	100,0

5.6.2 Muu liikenteen toimiala, varastointi ja rahtaus

Rautatieliikenteen lisäksi muilla henkilö- ja tavaraliikenteen, varastoinnin ja rahtauksen toimialoilla oli yritysrekisterin mukaan 95 500 palkansaajaa vuonna 2014, mikä on liki sama määrä kuin vuonna 2008, jolloin määrä oli 96 600. Vuonna 2014 järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa heistä on palkkailmoitusten perusteella 52,9 % ja vähintään 30 hengen yrityksissä 55,6 %. Vuonna 2008 järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa oli 43,3 % alan palkansaajista. Järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien määrä oli vuonna 2008 41 900 ja vuonna 2014 50 500.

Yleissitovuusratkaisujen mukaan alalla oli vuonna 2014 77 700 palkansaajaa, joista 60,5 % (47 000) on järjestäytyneiden yritysten palveluksessa. Alalla on yleissitovuusratkaisuiden mukaan vuonna 2014 7 500 palkansaajaa enemmän kuin vuonna 2008.

Alan luvuissa on vuonna 2014 mukana myös niistä aiemmin puuttunut meriliikenne. Yleissitovuusratkaisuissa ei aiemmin käsitelty merenkulun henkilö- eikä tavaraliikenteen sopimuksia. Vuonna 2014 vesiliikenteen sopimusten piirissä oli 10 000 palkansaaajaa, joista 8 700 (86,9%) järjestäytyneiden yritysten palveluksessa. Kuitenkin liikenteen toimialalla on työehtosopimukseen perustuvissa laskelmissa palkansaaajia selvästi enemmän kuin yleissitovuusratkaisujen laskelmissa. Tämä ero voi hyvinkin johtua erilaisista tilastoinnin perusteista, koska alalla on paljon pieniä yrityksiä ja osa-aikaisia ja kausiluonteisia työsuhteita.

Lentoliikenteessä lähes kaikki palkansaaajat toimivat järjestäytyneissä yrityksissä. Alan työnantajaliitossa, Palvelualojen työnantajat, oli vuoden 2015 alussa kaksi lentoliikenteen alalla toimivaa jäsentä, Finnair ja Blue1. Lentoliikenteen palveluissa yrityksiä on toimintojen ulkoistamisen seurauksena liki 20. Myös linja-autoliikenne on korkeasti järjestäytynyt. Sen sijaan kuorma-autoalalla on paljon pieniä yrityksiä. Näillä aloilla sopimusten osapuolina ovat Autoliikenteen Työnantajaliitto ja Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT. Myös taksiliikenteessä yritykset ovat pieniä ja työnantajien järjestäytyminen on vähäistä.

Ahtausalalla työnantajia edustaa Satamaoperaattorit ja huolinta- ja varastointialalla Palvelualojen työnantajat PALTA ry. Jälkimmäinen solmii myös matkatoimistoalan sopimuksen AKT:n jäsenjärjestön, Matkailun Ammattiliitto MAILI:n kanssa. Toimihenkilöliitoista alan sopimuksissa ovat mukana ERTO, Ammattiliitto PRO ja Ahtaus- ja Huolinta-alan tekniset. Uusissa meriliikenteen sopimuksissa työnantaja edustaa Suomen varustamot ry, toimihenkilöitä Suomen Laivanpäällystöliitto ja Suomen Konepäällystöliitto sekä työntekijöitä Suomen Merimies-Unioni. Luotsaus-toimialan sopimus katsotaan nykyisin yrityskohtaiseksi eikä sitä tarkastella valtakunnallisena työehtosopimuksena.

Tässä esiteltyjen alojen sopimukset ovat yleissitovia taksiliikenteen sopimusta lukuun ottamatta.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Linja-autohenkilökunnan työehtosopimus		13/11	132	6980	8459	82.5
Autoliikenteen Työnantajaliitto ry		(8/12)	148	7000	7735	90.5)
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry						
Taksiliikenteen työehtosopimus	2	14/12	132	300	8395	3.6
Taksiliikenteen Työnantajat ry	2	(7/12)	222	-	6448	-)
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto ry						
Autoliikennealojen toimihenkilöitä koskeva tes		13/11	457	3250	4000	81.3
Autoliikenteen Työnantajaliitto ry		(7/11)	700	2940	3900	75.4)
Erityisalojen Toimihenkilöliitto ERTO ry						
Kuorma-autoalan työehtosopimus		13/11	556	11796	27738	42.5
Autoliikenteen Työnantajaliitto ry		(8/12)	696	12000	26390	45.5)
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry						
Säiliöauto- ja öljytuotealaa sekä niihin liittyviä toimintoja koskeva tes		13/11	60	1240	1800	68.9
Autoliikenteen Työnantajaliitto ry, Öljytuote ry		(8/06)	111	1730	2370	73.0)
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry						
Kaupan automiesten työehtosopimus	3	13/09	-	510	600	85.0
Kaupan liitto ry, PALTA ry	2	(8/05)	120	387	950	40.7)
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry						
Lentoliikenteen palveluja koskeva työehtosopimus		13/12	15	3000	3500	85.7
Palvelualojen työnantajat PALTA ry		(8/02)	20	3800	4470	85.0)
Ilmailualan Unioni IAU ry						
Matkustamohenkilöstöä koskeva työehtosopimus		15/01	2	1600	1900	84.2
Palvelualojen työnantajat PALTA ry		(7/05)	2	1960	2152	91.1)
Suomen Lentoemäntä- ja Stuerttiyhdistys ry						
Tullaajien ja huolintatyönjohtajien työehtosopimus		14/01	15	80	170	47.1
Palvelualojen työnantajat PALTA ry		(8/09)	15	100	220	45.5)
Ammattiliitto PRO ry						
Ahtausalan ammattityöntekijäkuntaa ja tilapäisiä	X	-	-	-	-	-
työntekijöitä koskeva tes		(8/08)	40	275	345	79.7)
Satamaoperaattorit ry						
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry						
Ahtausalan toimihenkilöiden työehtosopimus		14/11	40	300	350	85.7
Satamaoperaattorit ry		(8/05)	39	300	382	78.5)
Ammattiliitto PRO ry						
Ahtausalan työnjohtajien työehtosopimus		14/01	40	300	350	85.7
Satamaoperaattorit ry		(8/05)	40	300	382	78.5)
Ammattiliitto PRO ry						
Ahtausalan vakinaisia työntekijöitä koskeva tes		14/01	40	2250	2506	89.8
Satamaoperaattorit ry		(8/08)	40	2730	3485	78.3)
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry						

Terminaalitoimintaa koskeva työehtosopimus		13/12	28	900	1000	90.0
Autoliikenteen Työnantajaliitto ry		(6/04)	20	800	1000	80.0)
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry						
Luotsaustoimialan työehtosopimus	YK	-	-	-	-	-
Palvelualojen työnantajat PALTA ry	10	(8/04)	1	404	404	100.0)
Suomen Konepäälystöliitto ry,						
Suomen Laivanpäälystöliitto ry						
Matkatoimistoja koskeva työehtosopimus		13/05	52	1919	2150	89.3
Palvelualojen työnantajat PALTA ry		(8/04)	60	3000	4444	67.5)
AKT ry, Matkailun Ammattiliitto MAILI ry						
Huolinta-alan toimihenkilöiden työehtosopimus		14/02	90	3000	3600	83.3
Palvelualojen työnantajat PALTA ry		(8/09)	70	4000	4000	100.0)
Erytysalojen Toimihenkilöliitto ERTO ry						
Huolinta-alan varustotermiinali- ja satamatyöntekijöitä koskeva tes		14/01	90	800	1100	72.7
Palvelualojen työnantajat PALTA ry		(8/09)	90	700	1100	63.6)
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry						
Kotimaan matkustaja-alusliikenteen työehtosopimus	10	12/01	73	1000	1500	66.7
Palta ry, Suomen Matkustajalaivayhdistys ry						
Konepäälystöliitto, Laivanpäälystöliitto, suomen Merimies-Unioni						
Kansi- ja konepäälystöstä sekä sairaanhoitajia koskeva työehtosopimus	10	13/12	28	1511	1741	86.8
Suomen varustamot ry						
Konepäälystöliitto, Laivanpäälystöliitto						
-						
Ulkomaanliikenteen pientonniston päälystön tes	10	14/12	8	137	147	93.2
Suomen varustamot ry						
Konepäälystöliitto, Laivanpäälystöliitto						
-						
Ulkomaanliikenteen kauppa-aluksia koskeva tes	10	13/12	25	1700	2150	79.1
Suomen varustamot ry						
Suomen Merimies-Unioni SMU ry						
-						
Ulkomaanliikenteen matkustaja-alussopimus	10	13/12	3	4200	4258	98.6
Suomen varustamot ry						
Suomen Merimies-Unioni SMU ry						
-						
Lauttaliikenteen työehtosopimus	10	14/04	1	198	268	73.9
Palvelualojen työnantajat PALTA ry						
JHL ry, Suomen Merimies-Unioni SMU ry						
Yhteensä 2013/2014				46971	77682	60.5
Yhteensä 2007/2008				42426	70177	60.5

5.7 Posti- ja teleala

5.7.1 Postin toiminta, jakelu

Yleissitovuuden vahvistamislautakunnan laskelmissa postin toimialalla oli vuonna 2014 22 900 palkansaajaa järjestäytyneissä yrityksissä ja toimialalla oli palkansaajia kaikkiaan 26 700. Näistä Postin palveluksessa oli 17 300 palkansaajaa ja he kaikki olivat siten järjestäytyneen yrityksen palveluksessa. Alalla on uusi yleissitovuutta vaille olevaksi vahvistettu osoitteettomien lähetysten jakelua koskeva sopimus, jossa siinäkin kattavuus on korkea 75,7 %. Alalla on kaikkiaan noin 20 yritystä. Postin ulkopuoliset jakajat ovat valtaosin osa-aikaisia ja työsuhteet ovat lyhyitä. Postia koskevassa sopimuksessa palkansaajien määrä on vähentynyt selvästi vuodesta 2008.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Viestinvälitys- ja logistiikka-alan työehtosopimus		14/10	4	16595	19000	87.3
Palvelualojen työnantajat PALTA ry Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry		(7/09)	3	23703	26039	91.0)
Viestinvälitys- ja logistiikka-alan ylempien toimihenkilöiden tes		14/12	4	707	730	96.8
Palvelualojen työnantajat PALTA ry Ylemmät Toimihenkilöt YTN ry	10	(8/06)	2	700	770	90.9)
Osoitteettomien lähetysten erillisjakelua koskeva Suoramainonnan ja kaupunkilehtien erillisjakelun yhdistys Suomen Mainosjakajien Etujärjestö ry	210	11/12	20	5600	7000	75.7
Yhteensä 2013/2014				22902	26730	85.7
Yhteensä 2007/2008				24403	26809	91.0

5.7.2 Puhelin- ja tietoliikenne

Työehtosopimuksissa teleala ei ole aiemmin ollut selkeästi erotettavissa omaksi sopimusalakseen. Sähköalan tes-energia-ICT-verkostosopimuksen sopimusalojen täsmennys mahdollistaa sopimuksen jakamisen energia-alan ja telealan kesken. Se esiintyy tässä työehtosopimuslistauksessa siten kahdesti, telealan lisäksi myös energia-alalla, ja molempiin sisältyy vain kyseiselle alalle kuuluvien palkansaajien lukumäärätiedot. Vertailu aiempaan ei kuitenkaan ole kovinkaan tarkka.

Työntekijäsopimuksen rinnalla alalla ovat myös toimihenkilösopimukset. Työnantajia alalla edustaa Palvelualojen työnantajat PALTA ry. Työntekijöiden sopijaosapuolena sopimuksissa ovat Sähköalojen ammattiliitto ja JHL. Toimihenkilöitä edustavat Ammattiliitto PRO ja ylempien toimihenkilöiden YTN.

Vuonna 2014 alalla oli yleissitovuusratkaisujen laskelmien perusteella 19 300 ja yritysrekisteritietojen mukaan 11 300 palkansaajaa. Ero johtunee sopimusalan määrittelyn epätarkkuudesta tilastoinnissa. Työehtosopimusaineiston mukaan järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa on 14 000 palkansaajaa ja osuus kaikista alan palkansaajista on 72,8 %. Ala on melko keskittynyt. Yritysrekisterin mukaan vähintään 30 henkilöä työllistävissä yrityksissä toimi 91,4 % alan palkansaajista vuonna 2014.

	tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %	
Sähköalan tes-energia - ICT-verkosto työehtosopimus	13/12	40	1543	3294	46.8	
Energiateollisuus, Palvelualojen työnantajat PALTA	(5/03	82	3600	5191	69.3)	
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL, Sähköalojen ammattiliitto						
Tietoalan työehtosopimus työntekijöille	-	-	-	-	-	
Palvelualojen työnantajat PALTA ry	2	(8/09	2	770	(4259)	18.1)
Metallityöväen Liitto ry						
ICT-alan työehtosopimus toimihenkilöille	14/06	96	9286	11872	78.2	
Palvelualojen työnantajat PALTA ry	(7/12	115	9590	11384	84.2)	
Ammattiliitto PRO ry						
ICT-alan työehtosopimus ylemmille toimihenkilöille	13/12	118	3188	4084	78.1	
Palvelualojen työnantajat PALTA ry	(7/12	115	4724	5608	84.2)	
Ylemmät Toimihenkilöt YTN ry						
Yhteensä 2013/2014			14017	19250	72.8	
Yhteensä 2007/2008			18684	22183	84.2	

5.8 Rahoitus- ja vakuutustoiminta

Rahoitus- ja vakuutusallalla järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien palkansaajien osuus on kaikkiaan 85,5 % yleissitovuuden vahvistamislautakunnalle annettujen ilmoitusten perusteella. Työnantajien palkkatiedustelujen mukaan osuus on 84,3 %. Vähintään 30 hengen yrityksissä alalla työskentelee 82,9 % palkansaajista. Alalla oli yritysrekisterin mukaan yhteensä 40 700 palkansaajaa vuonna 2014. Lähteiden väliset erot lukumäärissä ovat yhä melko pienet ja muutos vuodesta 2008 on vähäistä.

Työnantajaosapuoli sopimuksissa on Finanssialan Keskusliitto ry ja palkansaajia edustavat Ammattiliitto PRO, Ammattiliitto Nousu, YTN ja Vakuutusväen Liitto.

	tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Rahoitusalan työehtosopimus	13/12	314	25000	29800	83.9
Finanssialan Keskusliitto ry	(8/01)	353	23500	27500	85.5)
Ammattiliitto Nousu ry, YTN ry, PRO ry					
Rahoitusalan siivoojia koskeva työehtosopimus	13/12	314	200	241	83.0
Finanssialan Keskusliitto ry	(8/04)	354	25	27	92.6)
Ammattiliitto Nousu ry, Ammattiliitto PRO ry					
Vakuutusalan työehto- ja palkkasopimukset	12/11	72	11000	12303	89.4
Finanssialan Keskusliitto ry	(7/12)	98	12000	13560	88.5)
Vakuutusväen Liitto VvL ry					
Yhteensä 2013/2014			36200	42344	85.5
Yhteensä 2007/2008			35525	41087	86.5

5.9 Kiinteistöpalvelut, tutkimuspalvelut ja liike-elämän palvelut

5.9.1 Tietotekniikan palveluala

Tietoalan palveluja tarkastellaan liike-elämän palvelujen osalta erikseen. Sopimusalalle kuuluvat yritykset, jotka tarjoavat tietotekniikan järjestelmä-, ohjelmisto- tai käsittelypalveluita. Vuonna 2014 tietotekniikan palvelualoilla työskenteli yleissitovuuden vahvistamislautakunnan laskelmien mukaan 44 100 palkansaajaa, joista 27 500 järjestäytyneiden yritysten palveluksessa. Vastaavat luvut olivat vuonna 2008 35 500 ja 23 300, joten ala on selvästi kasvanut. Järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien osuus vuonna 2014 oli 62,3 %.

EK:n palkkailmoitusten perusteella luvut ovat hieman suuremmat. Niissä palkansaajia järjestäytyneiden yritysten palveluksessa oli alalla vuonna 2014 29 400 ja osuus koko alan palkansaajista (48 100) oli 61,2 %.

Tietotekniikan palvelualalla toimi vuonna 2008 175 vähintään 30 hengen yritystä ja niissä oli 69,9 % alan palkansaajista. Alalla oli yrityksiä kaikkiaan 4 400. Vuonna 2014 yritysrekisterin mukaan yrityksiä on 5 800 ja vähintään 30 hengen yritysten osuus palkansaajista on pysynyt samana. Alalla on siis erittäin paljon pieniä järjestäytymättömiä yrityksiä. Alan työnantajaliittoon, Teknologiateollisuus ry, kuului noin 220 tietoalan palveluja tarjoavaa jäsenyritystä vuonna 2014.

	tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Tietotekniikan palvelualan työehtosopimus	13/06	218	27500	44147	62.3
Teknologiateollisuus ry	(7/10)	180	23109	34175	67.6)
Tietoalan toimihenkilöt ry, YTN ry					
Tietotekniikan palveluyritysten teknisiä toimihenkilöitä koskeva tes	-	-	-	-	-
Teknologiateollisuus ry	2	(8/01)	-	200	1283
Toimihenkilöunioni ry					15.6)
Yhteensä 2013/2014			27500	44147	62.3
Yhteensä 2007/2008			23309	35458	65.7

5.9.2 Muut liike-elämän palvelut

Työnantajien yleissitovuuden vahvistamislautakunnalle ilmoittamien tietojen mukainen työehtosopimusten kattavuus muiden liike-elämän palveluiden kuin tietotalan osalla on 62,8 %. Tilastokeskukseen toimitettujen palkkatietojen perusteella osuus on 50,9 %. Yritysrekisterin mukaan aloilla on kaikkiaan 210 000 palkansaajaa, kun yleissitovuuslaskelmissa luku on 149 100. Vähintään 30 hengen yrityksissä työskentelee 61,6 % palkansaajista. Ero palkansaajien määrissä on suuri, noin 71 000. Työvoiman vuokrauspalveluissa toimi yritysrekisterin mukaan 34 700 palkansaajaa vuonna 2015 ja heistä vain 17 800 sisältyy henkilöstöpalvelualan sopimukseen. Lisäksi monilla aloilla toimii runsaasti pieniä yrityksiä ja osa-aikaista työvoimaa, mikä vaikeuttaa tilastointia. Tällaisia ovat mm. kiinteistöhoito- ja siivouspalvelut, turvallisuuspalvelut ja puhelinkeskusten toiminta. Näillä aloilla lyhytaikaiset työsuhteet ja osa-aikaisuus on muutettu yleissitovuuden vahvistamislautakunnan laskelmissa usein henkilötyövuosiksi.

Ala on kasvanut voimakkaasti. Palkansaajien määrä alalla on yritysrekisteritilastojen mukaan kohonnut 35 200 vuodesta 2008 ja vahvistamislautakunnan laskelmissa nousua on 28 400. Alan suurimpia työnantajaliittoja ovat Kiinteistöpalvelut ry, Palvelualojen työnantajat ry ja Suunnittelu- ja Konsulttitoimistojen Liitto SKOL ry. Työntekijäliittona on yleisimmin Palvelualojen ammattiliitto ja toimihenkilöitä edustavat lähinnä Ammattiliitto PRO ja Erityisalojen Toimihenkilöliitto ERTO. Ylempien Toimihenkilöiden Neuvottelujärjestö YTN solmii konsulttialan sopimuksen SKOL:n kanssa. Testaus- ja laboratorialalla on kaksi yleissitovuutta vailla olevaa sopimusta. Myöskään taloushallinnon ja puhelinpalveluiden sopimukset eivät ole yleissitovia.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Palvelualojen Toimialaliiton toimihenkilöitä koskeva tes	2	13/12	200	5000	20000	25.0
Palvelualojen Toimialaliitto ry	2	(7/12)	95	5000	12000	41.7)
Ammattiliitto PRO ry						
Kiinteistöpalvelualan toimihenkilöitä koskeva tes		14/03	400	6000	7205	83.3
Kiinteistöpalvelut ry		(8/01)	-	3000	4970	60.4)
Ammattiliitto PRO ry						
Huoltoa ja kunnossapitoa koskeva työehtosopimus	-	-	-	-	-	-
Tieto- ja tekniikka-alojen työnantajaliitto TIKLI	10	(9/06)	2	51	-	-)
Sähköalojen ammattiliitto ry						
Taloushallintoalan työehtosopimus	2	13/12	142	1859	8426	22.1
Palvelualojen työnantajat PALTA ry	2	(9/10)	283	2517	7500	33.6)
Erityisalojen Toimihenkilöliitto ERTO ry, Ammattiliitto PRO ry						
Suunnittelu- ja konsulttialan toimihenkilöiden tes		13/12	205	4000	6385	62.6
Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen liitto SKOL		(7/12)	260	3500	5695	61.5)
Ammattiliitto PRO ry						
Suunnittelu- ja konsulttialan ylempien toimihenkilöiden tes		13/12	205	10000	15600	64.1
SKOL, Arkkitehtitoimistojen liitto ry		(10/01)	475	11565	13616	84.9)
Ylemmät Toimihenkilöt YTN ry						
Testaus- ja laboratorioalan työehtosopimus	2	14/08	1	101	(418)	24.2
Palvelualojen työnantajat PALTA ry	210	(8/04)	1	104	(412)	25.2)
JHL ry, Palkansaajajärjestö Pardia ry, Ylemmät Toimihenkilöt YTN						
Yksityisen laboratorioalan toimihenkilöiden tes	3	14/12	13	450	600	75.0
Palvelualojen työnantajat PALTA ry	210	(8/05)	4	166	412	40.3)
Ammattiliitto PRO ry, Ylemmät Toimihenkilöt YTN						
Tarkastusalan työehtosopimus	2	14/04	5	650	2300	28.3
Liikenne- ja Erityisalojen Työnantajat, PALTA ry	2	(7/12)	4	502	1070	46.9)
Palkansaajajärjestö Pardia ry, YTN ry						
Talonmiehen työtä ja siivousta koskeva tes		12/10	-	3000	5500	54.5
Kiinteistöpalvelut ry		(7/12)	363	3000	6000	50.0)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry						
Henkilöstöpalvelualan työehtosopimus		14/03	281	6800	10200	66.7
Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry		(8/03)	180	7200	10800	66.7)
Erityisalojen Toimihenkilöliitto ERTO ry						
Rahankäsittelypalvelualan työehtosopimus		14/03	1	479	1034	46.3
Palvelualojen työnantajat PALTA ry		(7/06)	1	694	1255	55.3)
Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry, Ammattiliitto PRO ry						

Vartiointialan työehtosopimus		14/08	27	7687	8798	87.4
Palvelualojen työnantajat PALTA ry		(8/04)	24	4500	7622	59.0)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry						
Kiinteistöpalvelualan työntekijöitä koskeva tes		13/12	400	43000	52540	81.8
Kiinteistöpalvelut ry		(5/12)	300	27000	38600	69.9)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry						
Kuvanvalmistamoita koskeva työehtosopimus		12/12	4	117	200	58.5
Palvelualojen työnantajat PALTA ry		(9/01)	4	181	200	90.5)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry						
Kopio- ja tulostusala koskeva työehtosopimus		13/12	15	631	900	70.1
Palvelualojen työnantajat PALTA ry		(8/03)	15	530	850	62.4)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry						
Puhelinpalveluja ja yhteyskeskuksia koskeva tes	2	12/05	37	2269	8000	28.4
Palvelualojen työnantajat PALTA ry	2	(8/01)	37	3000	9000	33.3)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry						
Luottotieto- ja perintäalan työehtosopimus		12/12	9	1164	1440	80.8
Palvelualojen työnantajat PALTA ry		(8/05)	6	800	868	92.2)
Ammattiliitto PRO ry						
Yhteensä 2013/2014				93207	149128	62.5
Yhteensä 2007/2008				73310	120458	60.9

5.10 Koulutus

Yksityisellä koulutusosalalla oli yleissitovuusratkaisujen perusteella vuonna 2008 23 500 palkansaajaa, joista 85 % toimi järjestäytyneen työnantajan palveluksessa. Tilastokeskuksen yritysrekisterin mukaan alalla oli samaan aikaan 9 400 palkansaajaa joten ero oli suuri. Vuonna 2014 alalla oli uusi yliopistoja koskeva sopimus ja ero on kasvanut entisestään. Vuonna 2014 yleissitovuusratkaisujen perusteella alalla on peräti 67 400 palkansaajaa, kun vastaava määrä on yritysrekisterin mukaan vain 6 800. Sopimusalamääritykset ovat siten varsin erilaiset. Yliopiston henkilökuntaa ei lasketa mukaan yritysrekisterin lukuihin. Yliopistojen henkilöstön määräksi työnantajaliitto on ilmoittanut 35 700, mikä lisää tietolähteiden jo ennestään suurta eroa.

Vuonna 2008 koulutusosalalla oli järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa yleissitovuusratkaisuiden perusteella 85 % alan palkansaajista. Yliopistojen lisääminen lukuihin kasvattaa osuuden 96,4 %:iin vuonna 2014, koska kaikki korkeakoulut ovat alan työnantajaliiton jäseniä.

Yleissitovien sopimusten työnantajaosapuolina ovat Sivistystyönantajat ry ja Palvelualojen työnantajat PALTA ry. Työntekijäpuolella sopimuksissa ovat mukana lähinnä STTK:n Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty, SAK:n Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ja akavalainen Opettajien Ammattijärjestö OAJ.

Sivistystyönantajat ry:n jäseniä ovat yksityiset oppilaitokset, peruskoulut, lukiot, kansalaisopistot yms. ammatilliset perus- ja erityisoppilaitokset ja musiikkioppilaitokset, sekä ammattikorkeakoulut ja uutena yliopistot. Liitto ilmoittaa internet-sivuillaan jäsentensä palveluksessa olevien palkansaajien määräksi 55 000, joista siis 35 700 oli yliopistojen palveluksessa vuoden 2014 alussa. Näiden yhtiömuodot saattavat vaihdella ja eron palkansaajien kokonaismäärissä saattaa selittää se, että palkkatilastoinnissa ovat mukana vain lähinnä osakeyhtiömuotoiset oppilaitokset. Erottelu yksityisen ja julkisen sektorin välillä alalla on vaihteleva.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Yksityisen opetusalan työehtosopimus		12/12	280	18900	28250	66.9
Sivistystyönantajat ry		(7/12)	280	14000	20102	69.6)
Jyty ry, JHL ry, OAJ ry						
Avaintyönantajat AVAINTA ry:n opetus- alan tes	2	13/12	20	8200	(28250)	29.0
Avaintyönantajat AVAINTA ry	2	(8/04)	10	3474	(20102)	17.3)
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry						
Liikenneopetusalan työehtosopimus		14/10	75	488	1000	48.8
Palvelualojen työnantajat PALTA ry		(8/04)	100	500	1104	45.3)
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry						
Ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten työehtosopimus		14/02	13	1700	2456	69.2
Palvelualojen työnantajat PALTA ry		(8/05)	14	2000	2301	86.9)
OAJ ry, Jyty ry, JHL ry						
Yliopistojen yleinen työehtosopimus	10	13/12	14	35700	35700	100.0
Sivistystyönantajat ry						
JHL ry, Palkansaajajärjestö Pardia ry, Juko ry						
Yhteensä 2013/2014				64988	67406	96.4
Yhteensä 2007/2008				19974	23507	85.0

5.11 Terveystyö ja sosiaalipalvelut

Terveystyössä ja sosiaalipalveluissa julkisen ja yksityisen sektorin merkitys on muuttumassa ja ero ulkoistamisen myötä hämärtyvässä. Yritysrekisterin mukaan yritykset työllistivät alalla 53 900 palkansaajaa vuonna 2014. Se on selvästi vähemmän kuin yleissitovuuden vahvistamislautakunnan laskelmissa, joissa luku on 82 400.

Palkkailmoitusten perusteella järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien palkansaajien osuutta ei voi tilastoista luotettavasti laskea. Ilmoitusten mukaan heitä on alalla 60 900 eli enemmän kuin yritysrekisterin ilmaisema palkansaajien määrä. Yleissitovuusratkaisuista laskettu palkansaajien määrä alalla on 59 600

eli lähes sama. Näistä lähteistä lasketut järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien palkansaajien osuudet poikkeavat kuitenkin selvästi. Yritysrekisterin mukaan osuus on yli 100 prosenttia ja työehtosopimusratkaisuiden mukaan 72,4 %.

Keskeisiä alan työnantajaliittoja ovat Terveyspalvelualan Liitto ja Sosiaalialan Työnantajat, Avaintyönantajat AVAINTA ry ja Palvelualojen työnantajat PALTA. Terveyspalvelualan Liiton jäsenet ovat lähinnä lääkäriasemia, sairaaloita, kuntoutuslaitoksia ja terveyskylpylöitä, terveyspalveluja antavia vanhainkoteja sekä laboratorio-, fysioterapia- ja röntgenalan yrityksiä.

Sosiaalialan Työnantajat ry:n jäsenyönantajista noin 47 % on yritysmuotoisia ja noin 53 % yleishyödyllisiä yhteisöjä. Yleishyödylliset yhteisöt työllistivät liiton internet-sivujen mukaan vuonna 2014 noin 45 % ja yritysmuotoiset 55 % palkansaajista. Yritysten työllistämien palkansaajien määrä olisi siten jäsenyritysten (sopimuksen piirissä jäsenten palveluksessa kaikkiaan 36 000 palkansaajaa vuonna 2014) palveluksessa 19 800 ja yhteisöjen palveluksessa 16 200 palkansaajaa. Näin siis yleishyödyllisten yhteisöjen puuttuminen yritysrekisterin luvuista selittäisi suuren osan edellä mainituista tilastoeroista.

Palkansaajia edustavat lähinnä julkisen sektorin toimihenkilöliitot, TSN (Tehyn, Suomen Lähi- ja Perushoitajaliiton ja ERTOn muodostama neuvottelujärjestö), Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ja Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty. Julkisalojen koulutettujen neuvottelujärjestö, Juko, on akavalaisen liittojen muodostama neuvottelujärjestö. Talentia on akavalainen Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö. Tekniikan ja peruspalvelujen neuvottelujärjestö KTN on taas STTK:n kunta-alan teknisten ja terveydenhoitajien edunvalvontajärjestö.

Hammaslääkärialan ja terveyspalvelualan rinnakkainen sopimus eivät ole yleissitovia. Henkilökohtaisia avustajia koskeva uusi sopimus ei ole lautakunnan mielestä varsinainen työehtosopimus, koska työnantajat ovat useimmiten yksityishenkilöitä. Alalla on useita päällekkäisiä sopimuksia.

Työehtosopimusratkaisujen laskelmien mukaan alojen palkansaajien määrä on kohonnut yksityisellä sektorilla 23 000:lla ja järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien määrä 4 000:lla.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Avaintyönantajat AVAINTA ry:n ja Terveys- ja Sosiaalialan neuvottelujärjestön välinen sosiaalialaa koskeva tes	2	10/12	99	(4600)	-	-
Avaintyönantajat AVAINTA ry Terveys- ja sosiaalialan neuvottelujärjestö TSN	2	(-)	-	-	-	-)
Avaintyönantajat AVAINTA ry:n työehtosopimus	2	13/11	379	(13267)	-	-
Avaintyönantajat AVAINTA ry Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry, Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty ry, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto	2	(8/04)	379	13267	(86641)	15.3)

JHL ry, Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry, Tekniikka ja terveys KTN ry						
Terveyspalvelualan työehtosopimus		14/03	170	19840	25000	79.4
Terveyspalvelualan Liitto ry		(7/11)	200	14000	17383	80.5)
Terveys- ja sosiaalialan neuvottelujärjestö TSN						
Terveyspalvelualan työehtosopimus	2	14/05	12	300	(25000)	1.2
Terveyspalvelualan Liitto ry	210	(7/11)	200	2900	(18238)	15.9)
Yksityisen Terveyspalvelualan Unioni ry						
Hammaslaboratorioalan työehtosopimus		14/12	100	500	650	76.9
Hammaslaboratorioliitto ry		(8/05)	115	278	330	84.2)
Ammattiliitto PRO ry						
Hammaslääkäreiden työnantajayhdistys ry:n ja	2	14/10	250	650	2999	21.7
Tehy ry:n välinen työehtosopimus	210	(8/02)	261	650	2966	21.9)
Hammaslääkäreiden työnantajayhdistys ry Tehy ry						
Ensihoitopalvelualan työehtosopimus		14/12	77	1737	1400	124.1
Suomen Sairaankuljetusliitto ry, Terveyspalvelualan Liitto ry		(7/11)	191	1450	1168	124.1)
Tehy ry						
Yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimus		13/10	1000	36000	51129	70.4
Sosiaalialan työnantajat ry		(7/10)	922	22400	36750	61.0)
Terveys- ja sosiaalialan neuvottelujärjestö TSN, JHL ry, Talentia ry						
Työkeskuksia koskeva työehtosopimus		13/12	14	605	1200	50.4
Palvelualojen työnantajat PALTA ry		(7/10)	14	900	1175	76.6)
Julkisten hyvinvointialojen liitto JHL ry						
Henkilökohtaisia avustajia koskeva työehtosopimus	2	14/10	-	(2800)	(12350)	22.7
Henkilökohtaisten avustajien työnantajaliitto ry Julkisten hyvinvointialojen liitto JHL ry						
Yhteensä 2013/2014				59632	82378	72,4
Yhteensä 2007/2008				55845	59772	93.4

5.12 Muut yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut

Työehtosopimuksia yhteiskunnallisten ja henkilökohtaisten palvelujen toimialalla ovat yksityisellä sektorilla tehneet melko pienet toisistaan poikkeavat alat. Sopimuksia on runsaasti elokuva- ja näyttämötaiteissa ja musiikin esittämisessä sekä muissa kulttuuri ja viihdepalveluissa. Näiden lisäksi yleissitovia sopimuksia on bingoalalla, hiusalalla ja pesulatoiminnassa. Sopimusten kattavuus on kaikkiaan 18 000 alojen 27 400 palkansaajasta eli 65,5 %. Yritysrekisterin mukaan aloilla on 29 600 palkansaajaa, joista järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa on palkkailmoitusten

perusteella 26 100, 88,3 %. Kummassakaan aineistossa alan palkansaajien määrä ei ole muuttunut kovin paljon vuodesta 2008.

Vuoden 2008 jälkeen alalle ei ole tullut uusia sopimuksia. Museoiden ja Ohjelmapalvelualan sopimukset ovat muuttuneet yleissitoviksi. Yleissitovuutta vaille ovat edelleen Elokuva- ja tv-tuotannon sekä Vakinaisten muusikkojen teatterityöehtosopimukset.

Vähintään 30 hengen yrityksissä alalla työskentelee 44,7 % palkansaajista, joten ala koostuu suurelta osin melko pienistä yrityksistä.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Sosiaalialan järjestöjä koskeva työehtosopimus		13/12	200	4392	6000	73.2
Sosiaalialan työnantajat ry Eritysalojen Toimihenkilöliitto ERTO ry		(8/04)	200	3963	5000	79.3)
Urheilujärjestöjen työehtosopimus		14/02	89	1294	1300	99.5
Palvelualojen työnantajat PALTA ry Julkisten hyvinvointialojen liitto JHL ry	3	(8/02)	72	927	927	100.0)
Urheilujärjestöjen valmentajien työehtosopimus		14/06	-	100	120	83.3
Palvelualojen työnantajat PALTA ry YTN, Suomen ammattivalmentajat SAVAL ry	10	(8/09)	-	80	110	72.7)
Elokuva- ja tv-tuotantoa koskeva työehtosopimus	2	8/06	19	244	4000	6.1
Palvelualojen työnantajat PALTA ry Teatteri- ja Mediatyöntekijät ry, Suomen Journa- listiliitto ry	2	(8/06)	19	244	4000	6.1)
Elokuvateattereita koskeva työehtosopimus		15/02	5	494	650	76.0
Palvelualojen työnantajat PALTA ry Palvelualojen ammattiliitto PAM ry		(8/03)	4	550	550	100.0)
Ravintolamuusikkoja koskeva työehtosopimus		12/11	7	200	300	66.7
Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry Suomen Muusikkojen Liitto ry		(8/06)	12	350	500	70.0)
Avaintyöntekijät AVAINA ry:n ja Suomen Muusikkojen Liitto ry:n välinen tes	2	8/04	2	44	256	17.2
Avaintyöntekijät AVAINA ry Suomen Muusikkojen liitto ry	2	(8/04)	2	44	256	17.2)
Näyttelijöiden teatterityöehtosopimus		13/12	50	1281	1373	93.3
Suomen Teatterit ry Suomen Näyttelijäliitto ry		(8/03)	42	1190	1356	87.8)
Teatterialan työehtosopimus		14/06	50	1804	2556	70.6
Suomen Teatterit ry Teatteri- ja Mediatyöntekijät ry		(8/03)	42	864	1494	57.8)
Tilapäisten teatterimuusikkojen työehtosopimus		14/06	50	565	966	58.5
Suomen Teatterit ry Suomen Muusikkojen liitto ry		(8/03)	42	294	662	44.4)

Vakinaisten muusikkojen teatterityöehtosopimus	2	14/06	50	17	131	13.0
Suomen Teatterit ry	2	(8/03	42	14	136	10.3)
Suomen Muusikkojen Liitto ry						
Huvi-, teema- ja elämyspuistoja koskeva tes		14/03	15	85	130	65.3
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry	10	(9/01	19	290	444	65.3)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry						
Tanssinopettajien työehtosopimus		13/09	70	650	800	81.3
Suomen Tanssioppilaitosten Liitto ry		(8/08	70	512	600	85.3)
Teatteri- ja Mediatyöntekijät ry						
Ohjelmapalvelualan työehtosopimus	3	12/12	42	193	350	55.1
Matkailu- ja Ravintolapalvelut ry	210	(7/12	30	200	700	28.6)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry						
Museoita koskeva työehtosopimus	3	12/07	21	391	676	57.8
Palvelualojen työnantajat PALTA ry	2	(8/06	16	231	552	41.8)
Akavan Erityisalat ry						
Golf-alan työehtosopimus		12/12	84	1120	1350	83.0
Palvelualojen työnantajat PALTA ry	10	(7/11	-	800	1000	80.0)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry						
Hiihtokeskusalan työehtosopimus		12/12	39	770	1000	77.0
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry		(7/06	35	525	400	131.3)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry						
Bingotyöntekijöitä koskeva työehtosopimus		14/03	15	94	110	85.5
Palvelualojen työnantajat PALTA ry		(8/05	36	250	500	50.0)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry						
Tekstiilihuoltoalan työehtosopimus		15/01	72	1600	1730	92.5
Yleinen Teollisuusliitto, Kulutustavararyhmä ry		(6/12	93	1500	1941	77.3)
TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry						
Tekstiilihuoltoalan toimihenkilöiden työehtosopimus		12/12	1	433	750	57.7
Kulutustavararyhmä ry, Yleinen Teollisuusliitto ry	10	(8/09	-	647	750	86.3)
Ammattiliitto PRO ry						
Hiusalan työehtosopimus		14/04	1163	2200	2873	76.6
Suomen Hiusyrittäjät ry		(8/04	1350	2800	3000	93.3)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry						
Yhteensä 2013/2014				17971	27421	65.5
Yhteensä 2007/2008				16275	24878	65.4

5.13 Alkutuotanto

Alkutuotannossa, johon sisältyvät tässä myös turvetuotanto ja malmikaivokset, on yleissitovuusratkaisujen perusteella 36 600 palkansaajaa ja heistä 26 000 työskentelee järjestäytyneen työnantajan palveluksessa. Laskelmien mukaan palkansaajien määrä alalla on pysynyt lähes ennallaan ja järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien palkansaajien määrä on kohonnut 800:lla. Näin työehtosopimusten kattavuus on kohonnut 69 %:sta 71,1 %:iin.

Alkutuotanto ei sisälly palkkatilastointeihin. Yritysrekisterin mukaan alalla on palkansaajia 29 900. Tilastointiperusteet voivat alalla olla hyvinkin erilaiset kausivaihtelujen takia, mikä selittää eroa yleissitovuusratkaisujen laskelmiin ainakin osittain. Vähintään 30 henkilöä työllistävissä yrityksissä on työssä 26,3 % palkansaajista. Luvut eivät sisällä yrittäjiä.

Viheralan työehtosopimus on muuttunut yleissitovaksi. Riistanhoitokeskukset ja niitä koskevat sopimukset ovat lakanneet.

		tietojen ajankohta	järjest. yrityksiä	järjest. palkans.	sop.alan palkans.	katta- vuus %
Maaseutuelinkeinojen työehtosopimus		14/05	853	4928	10000	49.3
Maaseudun Työnantajaliitto ry		(7/12)	721	4800	9700	49.5)
Puu- ja erityisalojen liitto ry						
Maaseutuelinkeinojen ja neuvonta-alan runkosopimus		14/02	92	1750	1950	89.7
Palvelualojen työnantajat PALTA ry		(8/04)	100	1800	2300	78.3)
Agronomiliitto ry, Jyty ry, Pardia ry, JHL ry						
Viher- ja ympäristörakennusalan työehtosopimus	3	14/12	150	1783	2000	89.2
Maaseudun Työnantajaliitto ry	4	(8/04)	55	919	2400	38.3)
Puu- ja erityisalojen liitto ry						
Puutarha-alan työehtosopimus		13/12	290	3555	5267	67.5
Maaseudun Työnantajaliitto ry		(8/09)	317	4627	5773	80.1)
Puu- ja erityisalojen liitto ry						
Seminologien ja keinosiemennysasemien tes		14/02	4	484	500	96.8
Palvelualojen työnantajat PALTA ry		(8/06)	4	500	690	72.5)
Maataloustoimihenkilöjärjestöjen liitto ry						
Metsästäjäin Keskusjärjestön ja riistanhoito- piirien henkilökuntaa koskeva työehtosopimus	X	-	-	-	-	-
Maaseudun Työnantajaliitto		(8/05)	16	37	60	61.7)
Metsäalan Asiantuntijat METO ry						
Metsästäjäin keskusjärjestön ja riistanhoito- piirien henkilökuntaa koskeva työehtosopimus	X	-	-	-	-	-
Maaseudun Työnantajaliitto ry	3	(8/05)	16	21	(60)	35.0)
Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto						

Metsäalan työehtosopimus	14/04	113	2761	3500	78.9
Maas. Ta.liitto, Metsähallitus, Metsäteollisuus,	(7/11)	211	2200	4000	55.0)
Yksityismetsätalouden Työnantajat ry Puu- ja erityisalojen liitto ry					
Metsäalan toimihenkilöitä koskeva työehtosopimus	14/05	15	1400	1550	90.3
Metsäteollisuus ry	(6/04)	30	1413	1750	80.7)
METO ry - Metsäalan asiantuntijat ry					
Metsäkonealan työehtosopimus	14/03	1468	3200	4500	71.1
Koneyrittäjien liitto ry	(8/03)	1457	4000	4300	93.0)
Puu- ja erityisalojen liitto ry					
Metsänhoitoyhdistysten ja yksityismetsien toimi-	13/12	103	1081	1091	99.2
henkilöiden tes	(7/12)	158	1163	1167	99.7)
Yksityismetsätalouden Työnantajat ry Metsäalan Asiantuntijat METO ry					
Taimitarha-alan työehtosopimus	14/10	7	805	975	82.6
Yksityismetsätalouden Työnantajat ry	(7/12)	6	400	480	83.3)
Puu- ja erityisalojen liitto ry					
Taimitarha-alan toimihenkilöiden työehtosopimus	14/11	4	50	50	100.0
Palvelualojen työnantajat PALTA ry	10 (9/03)	5	68	80	85.0)
METO-Metsäalan Asiantuntijat ry					
Metsäalan toimistotyötä koskeva työehtosopimus	13/10	2	230	230	100.0
Palvelualojen työnantajat PALTA ry	(8/06)	14	280	280	100.0)
Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty					
Metsäkeskuksia koskeva työehtosopimus	12/11	2	1046	1046	100.0
Palvelualojen työnantajat PALTA ry	(8/05)	14	1000	1000	100.0)
Metsäalan Asiantuntijat ry, Metsänhoitaja- liitto ry					
Metsäteollisuuden bioteollisuutta koskeva tes	14/10	2	150	190	78.9
Metsäteollisuus ry	(8/05)	4	367	550	66.7)
Puu- ja erityisalojen liitto ry					
Turvetuotantoalan työehtosopimus	13/11	273	1105	1675	66.0
Koneyrittäjien liitto ry	(7/11)	297	300	450	66.7)
Puu- ja erityisalojen liitto ry					
Turkistuotantoalan työehtosopimus	12/06	56	596	954	62.5
Maaseudun Työnantajaliitto	(8/04)	57	825	990	83.3)
Puu- ja erityisalojen liitto					
Malmikaivosten työehtosopimus	13/12	15	1100	1100	100.0
Teknologiaeteollisuus ry	(8/07)	4	500	567	88.2)
Metallityöväen Liitto ry					
Yhteensä 2013/2014			26024	36578	71.1
Yhteensä 2007/2008			25220	36537	69.0

6 Työehtosopimusten kattavuus, yleissitovuus ja sopimusten piiriin kuuluvien osuus

Työehtosopimusten yleissitovuuden vahvistamislautakunnan ratkaisujen mukaiset ja yritysrekisteri- ja palkkarakennetilastoihin pohjaavat työehtosopimusten toimialoittaiset kattavuusprosentit esitetään taulukossa 2. Luvussa 5 esitetyt tiedot ovat taulukossa muokkaamattomina. Taulukossa esitetään lisäksi toimialoittainen vähintään 30 henkilöä työllistävien yritysten työvoimaosuus.

Taulukko 2. Työehtosopimusten kattavuus yleissitovuusratkaisujen ja palkkarakennetilaston perusteella toimialoittain vuonna 2014

	työehtosopimusratkaisut			palkkarakennetilasto			palkan- saajia vähintään 30 hengen yrit. %
	palkan- saajia järj. yrit.	palkan- saajat	katta- vuus %	palkan- saajia järj. yrit.	palkan- saajat	katta- vuus %	
Teollisuus	287822	339742	84,7	235057	309374	76,2	81,4
Elintarviketeollisuus	25076	33293	75,3	27518	33373	82,5	82,7
Mekaaninen metsäteollisuus, puusepänteollisuus	17050	23975	71,1	10848	23705	45,8	71,2
Paperi- ja puumassateollisuus	18723	22361	83,7	18333	20487	89,5	96,8
Paino- ja kustannustoiminta	20315	23191	87,6	17097	20154	84,8	75,2
Tekstiiliteollisuus	5315	5773	92,1	4170	5459	76,4	67,0
Kenkä- ja nahkateollisuus	795	1306	60,9	912	1273	71,6	78,2
Kemianteollisuus	28288	39996	70,7	25941	29671	87,4	87,6
Rakennustuoteteollisuus	11716	14704	79,7	10648	13180	80,8	86,0
Teknologianteollisuus	160544	175143	91,7	119590	162072	74,1	80,3
Energia-ala	13400	13590	98,6	11620	19811	58,7	73,1
Rakennusala	52905	89823	58,9	68104	138805	49,1	44,0
Maa- ja vesirakentaminen	12527	17950	69,8	13577	16345	83,1	81,6
Talonrakennus	40378	71873	56,2	54527	122460	44,5	39,0
Kauppa	133074	220000	60,5	170126	230506	73,8	59,9
Autokauppa ja huolto	20641	31897	64,7	17290	33253	52,0	56,0
Kauppa	112433	188103	59,8	152836	197253	77,5	60,5
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	55000	61122	90,0	42742	52450	81,5	46,4
Liikenne	54055	84430	64,0	56797	101680	55,9	58,3
Rautatieliikenne	7084	6748	100,0	6298	6137	102,6	100,0
Muu liikenne, varastointi, rahtaus	46971	77682	60,5	50499	95543	52,9	55,6
Posti ja tele	36919	45980	80,3	27302	27529	99,2	93,6
Postin toiminta	22902	26730	85,7	17441	16264	107,2	95,1

Teleliikenne	14017	19250	72,8	9861	11265	87,5	91,4
Rahoitus- ja vakuustointiminta	36200	42344	85,5	34371	40756	84,3	82,9
Kiinteistö-, tutkimus-, liike-elämän palvelut	120707	193275	62,8	136452	258128	50,9	62,8
Tietotekniikan palveluala	27500	44147	62,3	29440	48084	61,2	69,9
Muut liike-elämän palvelut	93207	149128	62,5	107012	210044	50,9	61,6
Koulutus	64988	67406	96,4	53913	6825	789,9	45,9
Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut	59632	82378	72,4	60856	53926	112,9	61,5
Muut yhteiskunnalliset ja henkilökoht. palvelut	17971	27421	65,5	26118	29586	88,3	44,7
Alkutuotanto	26024	36578	71,1	3188	29928	10,7	26,3
	168615	213783	78,9				
Yhteensä	958697	1304089	73,5	926646	1299304		64,6
Yhteensä, alkutuotanto poistettu	937873	1275061	73,5	923458	1269376	72,7	

Yleissitovuuden vahvistamislautakunnan käsittelemien vuonna 2014 voimassaolevien työehtosopimusten piirissä oli kaikkiaan 958 697 järjestäytyneen työnantajan palveluksessa olevaa palkansaajaa. Luku kuvastaa normaalisitovien työehtosopimusten piiriin kuuluvien määrää ja mukana ovat myös yleissitovuutta vailla olevien, normaalisitovien, sopimusten luvut. Kaikkiaan sopimusaloilla oli vahvistamislautakunnan laskelmien mukaan 1 304 089 palkansaajaa ja tämän mukaan työehtosopimusten kattavuus, järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien palkansaajien osuus kaikista tarkastettujen työehtosopimusten sopimusalojen palkansaajista, oli 73,5 % vuonna 2014. Vuosina 2007/2008 vastaava osuus oli 73,1 %. Tuolloin järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa oli 920 000 ja sopimusaloilla kaikkiaan 1 258 000 palkansaajaa. Palkansaajien määrän lisäys vuodesta 2008, 46 000 palkansaajaa ja näistä 39 000 järjestäytyneen työnantajan palveluksessa, selittyy paljolti sillä, että yliopistojen ja merenkulun sopimukset ovat tulleet vahvistamislautakunnan käsiteltäviksi vuoden 2008 jälkeen. Kaikkiaan se lisää palkansaajien määrää 46 000:lla ja järjestäytyneen työnantajan palveluksessa olevien määrää 43 000:lla. Mikäli nämä liki täysin järjestäytyneet alat jätetään tarkastelusta pois, tulee kattavuudeksi uudessa tutkimuksessa 73,1 % eli sama osuus kuin vuonna 2008. Tässä kattavuus on laskettu osuutena työehtosopimusten yleissitovuuden vahvistamislautakunnan muistioissa ilmoitetusta sopimusalojen palkansaajien kokonaismäärästä. Myöhemmin osuus lasketaan myös työssäkäyntitilaston luvuista.

Työehtosopimusten kattavuus ei alita 50 prosenttia millään taulukossa kuvattulla toimialalla. Alimmillaan n. 60 prosentissa se on rakennusosalalla, kaupassa, kiinteistö-, tutkimus- ja liike-elämän palveluissa sekä alalla muut yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut. Kaikilla näillä aloilla palkansaajia on suhteellisesti keskimääräistä enemmän alle 30 henkilöä työllistävissä yrityksissä, mikä näkyy taulukon oikeanpuolimmaisesta sarakkeesta. Rakennusosalalla suurten yritysten osuus

palkansaajista on 44 %, muissa yhteiskunnallisissa ja henkilökohtaisissa palveluissa 45 %, kaupassa 59,9 % ja kiinteistö-, tutkimus- ja liike-elämän palveluissa 62,8 %. Kaikkien alojen keskiarvo on 64,6 %. Tämä kuvastaa sitä, että EK:n jäsenenä on pääasiassa vähintään 30 hengen yrityksiä, ja ne ovat verraten hyvin järjestäytyneitä. Teollisuudessa vähintään 30 henkilöä työllistävissä yrityksissä toimii 81,4 % palkansaajista ja myös työehtosopimusten kattavuus on alalla korkea, 84,7 %.

Taulukossa 2 esitetään myös palkkarakennetilastosta saadut EK:n jäsenyritysten palveluksessa olleiden palkansaajien lukumäärät ja yritysrekisteriin pohjaavat alan kaikkien yritysten palkansaajien määrät vuodelta 2014. EK:n jäsenyritysten palveluksessa oli kaikkiaan 923 458 palkansaajaa ja yritysrekisterin mukaan yritysten palveluksessa oli palkansaajia kaikkiaan 1 269 376, kun alkutuotanto jätetään tarkastelusta pois. Tämän mukaan kattavuus on 72,7 %, mikä on melko lähellä yleisittövuusratkaisujen perusteella laskettua kattavuutta, 73,5 %. Tilastoinnissa on kuitenkin huomattavia eroja ja aineistoissa joidenkin alojen luvut poikkeavat suuresti toisistaan. Yliopistot (n. 35 000) palkansaajaa vuonna 2014) eivät ole mukana yritysrekisteriaineistossa. Kun ne huomioidaan palkansaajien yksityissektorin kokonaismäärässä, yritysrekisterissä palkansaajien määrä on ilman alkutuotantoa 1 304 376. Lukumäärä on 29 000 enemmän kuin työehtosopimusaineistossa. Järjestäytyneiden yritysten palkansaajia on taas työehtosopimusaineistossa 14 000 enemmän kuin palkkarakennetilastossa. Erot kaikkien palkansaajien luvuissa eivät ole siten kovinkaan suuret. Tilastoinnissa on kuitenkin huomattavia eroja ja aineistoissa joidenkin alojen luvut poikkeavat suuresti toisistaan.

Tarkasteltavien tilastojen erot ovat usein suuret aloilla, joilla on paljon osa-aikaisia ja lyhytaikaisia työsuhteita. Näitä ovat liikenteen, rahtauksen ja varastoinnin toimiala rautatieliikenne pois lukien, kauppa, rakentaminen sekä kiinteistö-, tutkimus- ja muut liike-elämän palvelut. Työssäkäyntitilastossa ovat mukana myös osa-aikaiset. Yritysrekisterissä osa-aikaiset on yhdistetty kokoaikaisiksi työllisiksi ja yksityisen sektorin palkkailmoitusaineistossa mukana ovat osa-aikaisuusien lisäksi joskus myös tilapäiset työsuhteet erillisinä. Yleisittövuusratkaisujen laskelmissa työssäkäyntitilaston tietoja yleensä tarkennetaan työehtosopimuskohtaisesti ja pyritään karsimaan mahdolliset työsuhteiden päällekkäisyydet mm. muuttamalla osa-aikaisuudet ja lyhytaikaiset työsuhteet henkilötyövuosiksi. Lisäksi lautakunnan laskelmiin voi sisältyä tilastoista poikkeavia sopimusalatäsmennyksiä.

Palkansaajien lukumäärät ja kattavuusprosentit poikkeavat aineistojen välillä myös aloilla, joilla julkisen sektorin osuus on suuri. Näitä ovat terveydenhuolto ja sosiaalipalvelut sekä koulutus. Varsinkin terveydenhuollossa on tapahtunut toimintojen ulkoistamista ja yksityistämistä ja alat ovat kokemassa suuria muutoksia. Eroihin vaikuttanee myös se, että näillä aloilla toimii paljon yleishyödyllisiä yhteisöjä ja kolmannen sektorin toimijoita, joiden asema julkisen ja yksityisen sektorin välillä on täsmentymätön ja siten ne voivat aiheuttaa tilastoinnin ristiriitaisuuksia. Koulutuksen luvuissa näkyy erilainen yliopiston tilastoinneissa poikkeava luokitus.

Eroista huolimatta voinee sanoa, että palkkarakennetilastoihin pohjaava aineisto tukee yleissitovuusratkaisuista kerätyn tutkimuksen keskeisen aineiston tuloksia.

Yleissitovuuden vahvistamislautakunnan työehtosopimuksittaiset laskelmat ovat tässä tutkimuksessa käytetyistä aineistoista käyttökelpoisin lähde tarkasteltaessa normaalisitovuuden ja yleissitovuuden kehitystä. Seuraavassa esitetään kehitys vuosien 2008 ja 2014 välillä. Vertailu vaatii vuosien 2008 ja 2014 työehtosopimusaineistojen yhdenmukaistamista ja taulukon 2 lukujen täsmentämistä. Työehtosopimuslautakunnan muistioissa osa-aikaisten laskenta on saatettu ajankohdittain yhdenmukaiseksi. Yliopiston luvut on poistettu vuoden 2014 luvuista ja merenkulku on lisätty vuoden 2008 lukuihin. Täsmennyksiä tarvitaan vain muutaman sopimuksen osalla ja ne muuttavat edellä esitetyn taulukon lukuja vain vähän. Taulukossa 2 säilytetään vahvistamislautakunnan laskelmat alkuperäisinä eikä muutoksia ole niihin tehty.

Keskeiset työehtosopimuksia koskevat vahvistamislautakunnan muistioihin perustuvat lukumäärätiedot on koottu taulukkoon 3.

Taulukko 3. Yleissitovuuden ja normaalisitovuuden piirissä olevat palkansaajat vuosina 2008 ja 2014 työehtosopimusratkaisujen mukaan

	2008	2014
ys. sopimus, järjestäytynyt yritys	892950	887464
ys. sopimus, järjestäytymätön yritys	287574	252288
yleissitova sopimus yhteensä	1180524	1139752
ei ys. sopimus, järjestäytynyt yritys	35041	35533
ei ys. sopimus, järjestäytymätön yritys	39738	46552
ei yleissitova sopimus yhteensä	74779	82085
järjestäytyneissä yrityksissä yhteensä	927991	922997
järjestäytymättömissä yhteensä	327312	298840
palkansaajia yhteensä	1255303	1221837
järjestäytyneissä yrityksissä % yksityisen sektorin palkansaajista	73,9	75,5

Työehtosopimusten kattavuus. Normaalisitovuuden piirissä ovat järjestäytyneiden yritysten palkansaajat, joita oli kaikkiaan 927 991 vuonna 2008 ja 922 997 vuonna 2014.

Yleissitovuuden perusteella työehtosopimusten piiriin tuli vuonna 2008 287 574 ja vuonna 2014 252 288 palkansaajaa.

Yleissitovan sopimuksen piirissä oli vuonna 2008 kaikkiaan 1 180 524 ja vuonna 2014 1 139 572 palkansaajaa.

Työehtosopimusten vaikutusalueella ovat järjestäytyneiden yritysten palkansaajien lisäksi myös yleissitovuuden takia sopimusten piiriin kuuluvat. Vuonna 2008 työehtosopimusten piirissä oli kaikkiaan 1 215 565 ja vuonna 2014 1 175 285 palkansaajaa.

Taulukossa 4 esitetään keskeisiä tunnuslukuja, joissa edellä saadut lukumäärät suhteutetaan työssäkäyntitilaston yksityisen sektorin palkansaajien määriin. Edelleen yliopistot puuttuvat laskelmista. Merenkulun sopimusten luvut sisältyvät taulukkoon.

Taulukko 4. Työehtosopimusten kattavuus, yleissitovuus ja työehtosopimusten piirissä olevien osuus % yksityisen sektorin palkansaajista vuosina 2008 ja 2014

	2008 %	2014 %
Kattavuus, normaalisitovuus	62,6	66,2
Yleissitovuus	19,4	18,1
Sopimusten piirissä	82,0	84,3
Palkansaajia	1481153	1394117

Työehtosopimusten piiriin kuuluvien osuus on taulukon 4 mukaan kohonnut yksityisellä sektorilla 2,3 prosenttiyksikköä vuodesta 2008 vuoteen 2014. Vuonna 2008 osuus oli 82 % ja vuonna 2014 84,3 %. Järjestäytyneissä yrityksissä oli vuonna 2008 palkansaajista 73,9 % ja 75,5 % vuonna 2014.

Edellä olevat laskelmat eivät ole täysin tarkat. Vahvistamislautakunnan muistioden työnantajajärjestöiltä saamien palkansaajatietojen ajankohta on joidenkin sopimusten osalta aikaisempi kuin työssäkäyntitilastoista käytetty vuosi 2013. Suurempi merkitys on kuitenkin sillä, että osa-aikaisuus ja lyhytaikaiset työsuhteet on laskettu eri tavoin. Työssäkäyntitilastossa osa-aikainen käsitellään yhtenä palkansaajana, kun taas lautakunnan muistioissa joillakin paljon epätyypillisiä työsuhteita sisältävillä sopimusaloilla osa-aikaiset ja lyhytaikaiset työsuhteet on muutettu kokoaikaisiksi palkansaajiksi tai henkilötyövuosiksi, mikä pienentää palkansaajien lukumäärää. Tällä perusteella voi sanoa, että todelliset prosenttiluvut ovat suurempia kuin edellä esitetyt.

Vuosien 2008 ja 2014 aineistot ja laskelmat on kuitenkin koottu samoin perustein ja vahvistamislautakunnan muistioden yhdenmukaisuus ajankohtien välillä on tarkistettu. Vuodet ovat siten verrannollisia keskenään. Yhdenmukaisuutta lisää vielä se, että tarkasteltavat työehtosopimukset ovat pysyneet liki täysin samoina.

Taulukko 5. Työehtosopimusten piiriin kuuluvat palkansaajat vuosina 2008 ja 2014

	2008			2014		
	palkan- saajat	työehtosopimusten piirissä		palkan- saajat	työehtosopimusten piirissä	
	N	N	%	N	N	%
Valtio	142673	142673	100,0	133929	133929	100,0
Kunta	511264	511264	100,0	527034	527034	100,0
Valtioenemmistöinen Oy	69601			61942		
Yksityinen sektori	1411552			1332175		
Tutkimuksessa mukana	1481153	1215565	82,0	1394117	1175285	84,3
Yhteensä	2137027	1869502	87,5	2055080	1836248	89,3

Taulukossa 5 on laskettu työehtosopimusten piiriin kuuluvien palkansaajien osuus työssäkäyntitilaston palkansaajien määristä vuosina 2008 ja 2014. Valtion ja kunnan palveluksessa olevien katsotaan kuuluvan työehtosopimusten piiriin ja valtioenemistöiset osakeyhtiöt kuuluvat yksityiselle sektorille. Työehtosopimusten piiriin kuuluvien osuus yksityisen sektorin palkansaajista oli vuonna 2008 82 % ja vuonna 2014 84,3 %. Kaikkiaan yksityisen sektorin työehtosopimusten ja julkisen alan sopimusten piiriin kuului vuonna 2008 87,5 % ja 2014 89,3 % palkansaajista.

Edellä olevat luvut kuvaavat varsinaisten työehtosopimusten piiriin kuuluvien määriä ja osuuksia. Tässä tarkastellut sopimukset ovat työnantaja- ja palkansaajaliittojen välisiä. Palkansaajaliitot solmivat myös melko runsaasti työehtoja koskevia sopimuksia, joissa työnantajaosapuolena ovat yritykset. Näitä sopimuksia vahvistamislautakunta ei käsittele. Nämä paikalliset sopimukset eivät voi olla yleissitovia, koska yleissitovuuden edellytyksenä on sopimuksen valtakunnallisuus. Paikalliset sopimukset jäävät vahvistamislautakunnan muistioissa normaalisitovuuden ulkopuolelle vaikka niitä voinee pitää myös normaalisitovuuden piiriin kuuluvina varsinkin, jos ne on solmittu aloilla, joilla palkansaajaliitolla on voimassa oleva yleissitova työehtosopimus. Vahvistamislautakunnan muistioissa tällaisten sopimusten piiriin kuuluu vuonna 2008 ainakin 18 200 ja vuonna 2014 ainakin 25 000 palkansaajaa. Talokohtaisten sopimusten käsittely ei ole kuitenkaan kattavaa ja niiden piiriin kuuluvien palkansaajien määrät jäävät pois edellä olevista taulukoista.

Taulukoista ovat pois myös palkansaajat, jotka ovat yksityishenkilön palveluksessa. Yleissitova työehtosopimus koskee myös näitä työsuhteita ja sillä perusteella ne pitäisi laskea mukaan taulukoihin. Tällaisia palkansaajia on varsinkin sosiaaalialla avohoidossa ja kiinteistöhoitoalalla. Kaikkiaan heitä sisältyy vahvistamislautakunnan laskelmiin 8 000–10 000. Nämäkään luvut eivät liene täydellisiä.

Työnantajien ja palkansaajien keskusjärjestöillä ja niiden jäsenliitoilla on yhteiskunnallisesti keskeisiä tehtäviä. Niiden merkitystä korostaa se, että molempien osalla järjestäytyminen on huomattavan suurta. Edellä on todettu, että yksityisellä sektorilla järjestäytyneiden yritysten palveluksessa oli kaikkiaan 75,5 % palkansaajista vuonna 2014. Toisaalta taas palkansaajien järjestäytymisaste on sekin varsin korkea, 64,5 % vuonna 2013 (Ahtiainen 2015).

7 Työmarkkinoiden kehitysnäkymiä

Työehtosopimusten kattavuus on vuosien 2008 ja 2014 välillä kohonnut aloilla, joilla palkansaajien määrä on laskenut. Teollisuudessa suhteellisesti eniten ovat palkansaajien määrällä mitattuna supistuneet teknologiateollisuus, mekaaninen metsäteollisuus, paperi- ja puumassateollisuus, paino- ja kustannustoiminta ja tekstiili- ja vaatetusteollisuus. Näillä aloilla palkansaajien määrä on vähentynyt vähintään neljänneksen sekä vahvistamislautakunnan laskelmien että työssäkäyntitilaston mukaan. Mekaanisessa metsäteollisuudessa kattavuus on kohonnut 16, teknologiateollisuudessa 9, tekstiiliteollisuudessa 8, paino- ja kustannustoiminnassa 5 ja pape-riteollisuudessa 3 prosenttiyksikköä. Kaikkiaan teollisuudessa työehtosopimusten kattavuus on kasvanut 6 prosenttiyksikköä. Muilla lähes täysin yksityisen sektorin aloilla palkansaajien määrä on vähentynyt vain vähän ja muutokset kattavuudessa ovat pieniä. Eniten näistä kattavuus on muuttunut kaupan alalla. Vähittäis- ja tukkukaupassa se on alentunut 4 prosenttiyksikköä. Yksityisen sektorin palkansaajien määrä on lisääntynyt lähinnä vain kiinteistö-, tutkimus- ja liike-elämän palveluissa, toimialalla muut yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut sekä valtaosin julkiselle sektorille kuuluvilla terveys- ja sosiaali- ja koulutuksen toimialoilla. Näistä kiinteistö-, tutkimus- ja liike-elämän palveluissa ei kattavuudessa ole tapahtunut muutosta. Muiden yhteiskunnallisten ja henkilökohtaisten palveluiden toimialalla työehtosopimusten piiriin kuuluvien palkansaajien osuus on alentunut 6 prosenttiyksikköä. Koulutuksessa yliopiston sijoittuminen yksityiselle sektorille nosti kattavuutta. Yksityisellä terveydenhuolto- ja sosiaali- ja koulutuksen toimialalla palkansaajien määrä on kohonnut eniten ja kattavuus samalla laskenut eniten, 21 prosenttiyksikköä vuodesta 2008 vuoteen 2014. Alan laskelmat ovat kuitenkin epävarmoja, koska yksityisten palveluiden lisääntyminen ja monimuotoisuus aiheuttavat tilastointivaikeuksia. Sosiaalialalle sijoittuu mm. avohoidon ja henkilökohtaisten avustajien palveluita, joiden määrä ja asema työehtosopimuksissa on toistaiseksi melko epäselvä.

Työehtosopimusten kattavuus- ja palkansaajien järjestäytymistutkimuksilla on selviä yhteyksiä. Ne molemmat kertovat keskeisten työmarkkinaosapuolten järjestäytymisestä. Työehtosopimusten kattavuus on kasvanut vuodesta 2008, mikä tarkoittaa samalla sitä, että työnantajat ovat ainakin palkansaajien määrällä mitattuna järjestäytyneet aiempaa useammin. Palkansaajien järjestäytymisaste on laskenut jonkin verran, mutta syyt siihen ovat paljolti suhdanteista riippuvia. Työttömyys ja heikot työllisyysnäkymät pitävät nuoret pois työmarkkinoilta ja se näkyy järjestäytymättömyytenä. Voinee sanoa, ettei mitään kovin suurta perustavanlaatuisista palkansaajien järjestäytymisen laskua ole tapahtunut. Työmarkkinaosapuolet ovat tämän mukaan säilyttäneet kansainvälisessä vertailussakin vahvan asemansa.

Monelta osin tutkimustulokset ovat yhdenmukaisia. Sekä työnantajien että palkansaajien järjestäytyminen on suurinta aloilla, joilla suurten yritysten osuus on korkea. Tämä näkyy taulukossa 2 korkeana järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien osuutena silloin, kun alalla on suhteellisesti paljon vähintään 30 palkansaajaa työllistäviä yrityksiä. Näin on mm. teollisuudessa ja rahoitus- ja vakuutus-toiminnassa, mutta myös aiemmin valtion monopolina toimineilla aloilla kuten rautatieliikenteessä ja postitoiminnassa. Näillä samoilla aloilla myös palkansaajien järjestäytymisaste on korkea, pankki- ja vakuutus-toiminnassakin korkeampi kuin yksityisissä palveluissa keskimäärin. Toisaalta taas työnantajien järjestäytyminen on suhteellisen vähäistä aloilla, joilla on paljon pieniä yrityksiä. Näitä ovat mm. kauppa ja rakennusala. Aloilla toimii lisäksi runsaasti osa-aikaista tai tilapäistä työvoimaa, joilla järjestäytyminen on keskimääräistä vähäisempää.

Otollisimpia työnantajien ja palkansaajien suhteiden keskitetylle hoidolle ja sen myötä osapuolten järjestäytymiselle ovat suuret yksiköt. EK:n jäsenyritysten palkansaajista valtaosa toimii vähintään 30 henkilöä työllistävässä yrityksessä ja niiden toimialaliitot ovat mukana työehtosopimuksissa. Palkansaajaliitoilla on puolestaan parhaat mahdollisuudet organisoitua suurissa yrityksissä. Vuoden 2007 yhteistoimintalaki ja sen tuomat neuvotteluelvoitteet ovat myös osoitus siitä, että työelämän suhteita säädellään eniten suurimmissa yrityksissä. Laki ulotettiin koskemaan vähintään 20 hengen yrityksiä.

Yritysrekisteritilastojen mukaan vähintään 30 hengen yritysten osuus kaikista palkansaajista ei ole muuttunut kovinkaan paljon vuosien 2008 ja 2014 välillä. Vähän muutoksia kokeneilla toimialoilla muutos on erittäin vähäistä, 0-2 % ylös- tai alaspäin. Muissa yhteiskunnallisissa ja henkilökohtaisissa palveluissa vähintään 30 hengen yrityksissä toimivien palkansaajien osuus on alentunut 9 prosenttiyksikköä. Koulutuksessa ja terveys- ja sosiaalitoimessa yksityistyminen ja epäyhtenäinen luokittelu haittaavat kehityksen seurantaa.

Työehtosopimuslautakunnan päätösten perustaksi laaditut muistiot sisältävät työnantajaliiton ilmoittamat sopimuslalla toimivien jäsenyritysten palkansaajien määrän lisäksi myös jäsenyritysten määrän. Toimialojen pääsopimusten kehityksen osalta on todettavissa, että useimmilla aloilla jäsenyritysten määrä on laskenut vuosien 2008 ja 2014 välillä. Vertailukelpoisista aloista teollisuudessa teknologia-teollisuus pois lukien, maaliikenteessä, terveystoiminnassa ja rahoitus- ja vakuutus-toiminnassa jäsenyrityksiä oli 10-20 % vähemmän vuonna 2014 kuin vuonna 2008. Rakennuslalla, kaupassa, matkailu- ja ravitsemislalla ja opetuslalla muutosta ei juuri ollut. Jäsenyritysten määrä kasvoi vain tietotekniikan palvelualalla, 20 %, ja sosiaalipalveluissa, 9 %. Samaan aikaan teollisuudessa jäsenyritysten palkansaajien määrä aleni 20 %. Kuitenkin jäsenyritysten keskikoko kasvoi yritysten määrän selvän vähennyksen takia maaliikenteessä, terveystoiminnassa ja rahoitus- ja vakuutuslalla.

Julkiset palvelut ovat monella toimialalla keskittyneet paljolti suuriin yksiköihin ja niissä järjestäytyminen on ollut korkealla tasolla. Postin toiminnan ja

rautatieliikenteen sekä monien muiden valtion ja kuntien suurten laitosten siirtyminen yksityiselle sektorille toi mukanaan sekä työnantajien että palkansaajien osalta lähes täysin järjestäytyneitä yksiköitä. Kaikkiaan tämä kehitys on tähän asti nostanut yksityisellä sektorilla hieman sekä työnantajien että palkansaajien järjestäytymistä. Työehtosopimusten osalla se näkyy kattavuuden kasvuna yksityisellä sektorilla ja palkansaajien osalla yksityisen sektorin järjestäytymisasteen nousuna. Yksityistymistä tapahtuu jatkossa runsaimmin koulutuksessa ja terveys- ja sosiaalialalla, jotka kuuluvat vielä tällä hetkellä selvästi julkiselle sektorille. Näillä aloilla palkansaajien järjestäytyminen on ollut korkealla tasolla. Ei ole kuitenkaan varmaa, millaiseksi järjestäytyminen niillä kehittyi. Ainakin näiden alojen työnantajataho näyttäisi työehtosopimusten perusteella järjestäytyvän pikaisesti työnantajaliittoon. Paljon riippunee kuitenkin siitä, mitä toimintoja ja millaisia yksiköitä jatkossa yksityistetään ja minkälaiseksi yritys rakenne näiden siirtyvien alojen ja yksiköiden osalta muodostuu.

Työmarkkinasopimuksissa esiintyy neljä tasoa, joissa työmarkkinajärjestöt ovat mukana. Ensiksi tulopoliittinen kokonaisratkaisu, jossa osapuolina ovat työnantajien ja palkansaajien keskusjärjestöt ja valtio. Toinen taso on keskitetty työmarkkinaratkaisu, jossa työehtosopimusten yleislinjoista sovitaan työmarkkinaosapuolten keskusjärjestöjen kesken. Kolmas taso on liittokohtaiset sopimukset. Tällä tasolla työnantaja- ja palkansaajaliitot sopivat sopimusten ehdoista. Lopuksi vielä paikallinen sopiminen, jossa sopimukset solmitaan yritysten ja palkansaajaliittojen edustajien välillä. Suomessa on esiintynyt näitä kaikkia ja tiukkoina taloudellisina aikoina näytetään pyrkivän tai ainakin ajautuvan mahdollisimman yleisiin ratkaisuihin. Tasojen painotuksista työmarkkinaosapuolet ovat ajoittain vahvasti eri mieltä. Työnantajataho haluaisi viedä sopimukset laajalti yritys- ja paikallisen sopimisen tasolle. Tällä hetkellä kuitenkin neuvotellaan keskitetystä työmarkkinaratkaisusta.

Taso, jolla työmarkkinaratkaisut tehdään vaikuttaa suuresti työehtosopimusten kohtaloon ja palkansaajakeskusjärjestöjen ja palkansaajaliittojen asemaan. Paikallinen sopiminen heikentäisi työehtosopimusten merkitystä ja työmarkkinaosapuolten keskeistä roolia niiden solmimisessa. Käsiteltävien tutkimusten perusteella voi todeta, että työmarkkinaosapuolet ovat pysyneet järjestäytyneinä, ja siltä osin edellytykset laajoihin sopimuksiin ovat säilyneet. Huonojen taloudellisten aikojen ja työttömyyden vaikutus näkyy kuitenkin selvästi palkansaajien järjestäytymisasteessa. Työttömyys alentaa järjestäytymistä. Lisäksi työpaikkojen puute ja osa-aikaisuuden ja tilapäistöiden lisääntyminen näyttävät vähentäneen erityisesti nuorten järjestäytymistä. Työttömyys on yhteydessä myös työnantajien järjestäytymiseen. Palkansaajien määrä väheni yksityisellä sektorilla noin 120 000:lla vuosien 2008 ja 2014 välillä ja julkinen sektori mukaan lukien työttömien määrä lisääntyi suunnilleen yhtä paljon. Työehtosopimusten kattavuus nousee kasvavan työttömyyden takia siinä tapauksessa, että työvoiman vähennys kohdistuu keskimääräistä useammin järjestäytymättömiin yrityksiin.

Suomessa palkansaajat ovat muuhun Eurooppaan verrattuna korkeasti järjestäytyneitä. Ruotsissa ja Tanskassa liittojen jäsenenä on ETUI:n tilastojen mukaan n. 70 % palkansaajista, hieman enemmän kuin Suomessa vuonna 2013, 64,5 %, ja Kyproksella, Norjassa ja Belgiassa noin puolet. Valtaosassa Euroopan maista järjestäytyneitä on alle 30 % (ETUI 2016). Monissa maissa julkinen sektori on Suomen tavoin järjestäytynein ja yksityistäminen on kohottanut järjestäytymistä yksityisellä sektorilla.

Työehtosopimusten kattavuus Suomessa on eurooppalaisittain korkealla. Vähintään 90 %:n tasolle yltävät ETUI:n mukaan Suomen lisäksi Ranska, Belgia, Portugali, Itävalta ja Ruotsi. Noin 80 %:ssa ovat Tanska, Hollanti ja Italia. Norjassa ja Espanjassa osuus on noin 70 %. Työehtosopimusten osalla Suomessa paljolti noudatettu koordinoitu järjestelmä, jossa valtakunnallisella keskitetyllä tasolla sovitaan mm. palkkojen minimitaso, joka ohjaa alempien tasojen ja eri sektoreiden sopimuksia, on Suomen lisäksi muissa Pohjoismaissa ja mm. Belgiassa, Hollannissa ja Espanjassa. Sopimusjärjestelmän on katsottu sopivan pienten viennistä riippuvaisten maitten rahapolitiikan suhdanteita vakauttavan vaikutuksen korvaajaksi, koska sen avulla voidaan suhdannevaihteluissa tehokkaasti ohjata yleistä palkkakehitystä. Osassa maista keskitetystä ratkaisusta poikkeamista on viime vuosina helpotettu. Espanjassa on alettu sallia huonosti menestyvien yritysten poiketa yleisistä sopimuksista ja paikallisia poikkeamia sallitaan ainakin Saksassa, Ruotsissa ja Norjassa (Eurofound 2016).

Lähteet

Ahtiainen, Lasse (2002): Palkansaajien järjestäytyminen Suomessa 2001. Työpoliittinen tutkimus no. 246. Työministeriö, Helsinki 2002.

Ahtiainen, Lasse (2006): Palkansaajien järjestäytyminen Suomessa 2004. Työpoliittinen tutkimus no. 298. Työministeriö, Helsinki 2006.

Ahtiainen, Lasse (2007): Työehtosopimusten kattavuus Suomessa 2004. Työpoliittinen tutkimus no. 328. Työministeriö, Helsinki 2007.

Ahtiainen, Lasse (2011): Palkansaajien järjestäytyminen Suomessa 2009. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työ ja yrittäjyys 27/2011. Työ- ja elinkeinoministeriö, Helsinki 2011.

Ahtiainen, Lasse (2011): Työehtosopimusten kattavuus Suomessa 2008. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työ ja yrittäjyys 28/2011. Työ- ja elinkeinoministeriö, Helsinki 2011.

Ahtiainen, Lasse (2016): Palkansaajien järjestäytyminen Suomessa 2013. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työ ja yrittäjyys 27/2011. Työ- ja elinkeinoministeriö, Helsinki 2016.

Akavaaka 2011 [verkkojulkaisu]. Akava [luettu 14.4.2011]. Saantitapa: <http://www.akava.fi/akavaaka/>

Akavaaka 2014 [verkkojulkaisu]. Akava [luettu 4.3.2015]. Saantitapa: http://issuu.com/akava/docs/akavaaka_2014_kirjanmerkein_ ja _link.

Holm, Pasi (2000): Työehtosopimusten kattavuus, palkat ja työllisyys. 90. Kansantaloudellinen aikakauskirja, 96. vsk., 3/2000.

STTK:n Toimihenkilöbarometri 2011 [verkkojulkaisu]. STTK 2011 [luettu 6.2.2011]. Saantitapa: <http://www.sttk.fi/files/>

STTK:n Toimihenkilöbarometri 2013 [verkkojulkaisu]. STTK 2013 [luettu 18.2.2015]. Saantitapa: <http://www.sttk.fi/wp-content/uploads/2013/11/Toimihenkilöbarometri-2013.pdf>.

Traxler, Franz & Behrens, Martin (2002): Collective bargaining coverage and extension procedures. *European Journal of Industrial Relations* 4(2), 207-226, 2002.

Visser, Jelle (2006): Union membership statistics in 24 countries. *Monthly Labor Review*, 1/2006.

Internet-sivustot:

AIAS 2015: <http://www.uva-aias.net/208>

ETUI 2016: <http://www.worker-participation.eu/National-Industrial-Relations/Map-of-European-Industrial-Relations>

Eurofound 2015: <http://www.eurofound.europa.eu/observatories/eurwork/comparative-information/working-life-country-profiles>

Visser 2016: <http://www.uva-aias.net/208>

Tekijät Författare Authors Lasse Ahtiainen	Julkaisu-aika Publiceringstid Date Mars 2016 Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy Toimielimen asettamispäivä Organets tillsättningsdatum Date of appointment	
Julkaisun nimi Titel Title Kollektivavtalens täckning i 2014		
Tiivistelmä Referat Abstract <p>Vid arbets- och näringsministeriet har organiseringen bland löntagare utretts sedan 1989. I samband med undersökningarna uppstod ett behov av att utreda också organiseringen bland arbetsgivare. Den här är den tredje undersökningen om kollektivavtalsfältet. Strävan är i första hand att granska ingångna kollektivavtal och genom dessa också insamla information om organiseringen bland arbetsgivare. I den här nya undersökningen uppdaterar man informationen om kollektivavtalsfältet.</p> <p>I denna undersökning avses med kollektivavtalens täckningsandel löntagaresom anställda hos organiserade arbetsgivare av alla löntagare inom kollektivavtalens avtalsområden. I Finland är denna andel ett viktigt kriterium i besluten om huruvida avtalet är allmäntbindande. Om andelen är minst ungefär hälften, konstateras att avtalet är allmäntbindande, att det gäller alla anställningsförhållanden inom avtalsområdet.</p> <p>I Finland har Nämnden för fastställande av kollektivavtals allmäntbindande verkan varit verksam sedan 2001. Nämnden behandlar de riksomfattande avtal som ingåtts inom den privata sektorn och beslutar om deras allmäntbindande verkan utgående från de uppgifter som avtalsparterna givit och närmast statistik om Statistikcentralens verksamhetsområde. Nämndens beslut samt motiveringarna till besluten utgör grundmaterialet för undersökningen. Som jämförelsematerial används därtill uppgifterna om antalen per bransch i statistikcentralens lönestrukturstatistik. I statistiken samlas de löneuppgifter som de organiserade arbetsgivarna inom den privata sektorn uppger. Dessa täcker merparten av löntagarna i medlemsföretagen i Finlands Näringsliv EK. Statistiken är från 2014 och avtalen från 2013/2014.</p> <p>Allt som allt täcker kollektivavtalen 75,5 % inom den privata sektorn. En så stor andel av löntagarna inom den privata sektorn är anställda hos organiserade företag. Antalsmässigt sett utgör de sammanlagt 922 997 löntagare. Utgående från avtalens allmäntbindande verkan omfattas därtill 252 288 löntagare av kollektivavtalen. Allt som allt omfattades sammanlagt 1 175 285 löntagare inom den privata sektorn av kollektivavtalen under 2014. År 2008 kollektivavtalen täckte 73,9 % och 927 991 löntagare var anställda hos organiserade företag. Från avtalens allmäntbindande verkan omfattades 287 574 löntagare av kollektivavtalen och sammanlagt 1 215 565 löntagare inom privata sektorn omfattades av kollektivavtalen.</p> <p>Enligt Statistikcentralens sysselsättningsstatistik fanns år 2013 sammanlagt 1 394 117 löntagare inom den privata sektorn. Också aktiebolag med statlig majoritet räknas med. Således faller 218 832 löntagare utanför avtalen och andelen löntagare som omfattas av kollektivavtalen är 84,3 % av samtliga löntagare inom den privata sektorn. Den jämförbara andelen år 2008 var 82 %. När också den offentliga sektorn beaktas, där alla löntagare omfattas av avtalen, omfattades 89,3 % av löntagarna i Finland av kollektivavtalen år 2014. År 2008 andelen var 87,5 %.</p> <p>Kontaktperson vid ANM: Koncernstyrningsenheten /Heikki Räisänen, tfn 029 504 7118</p>		
Asiasanat Nyckelord Key words Kollektivavtalet, täckningsandel, allmäntbindande		
Painettu julkaisu Inbunden publikation Printed publication ISSN 1797-3554 ISBN 978-952-327-090-9	Verkkojulkaisu Nätpublikation Web publication ISSN 1797-3562 ISBN 978-952-327-091-6	
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages 70	Kieli Språk Language Suomi, Finska, Finnish	Hinta Pris Price -
Julkaisija Utgivare Published by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	Kustantaja Förläggare Sold by Lönberg Print & Promo	

Tekijät Författare Authors Lasse Ahtiainen	Julkaisu-aika Publiceringstid Date March 2016 Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy Toimielimen asettamispäivä Organets tillsättningsdatum Date of appointment
Julkaisun nimi Titel Title Coverage of collective agreements in 2014	
Tiivistelmä Referat Abstract The Ministry of Employment and the Economy has studied the organization among employees since 1989. In connection with the studies the need to also study the organization among employers arose. This study is third to a preliminary report on the sphere of collective agreements. The objective is primarily to study made collective agreements and through the agreements also gather new information on organization among employers. In this study the coverage of collective agreements means the share of employees employed by organized employers of all the employees within the collective agreement sector. In Finland this share is an important criterion when deciding on general applicability. If the share is at least approximately half of all employees in the sector, it is confirmed that the agreement is generally applicable, that it applies to all employment relationships within the agreement sector. Since 2001 there has been a Commission confirming the general applicability of collective agreements in Finland. The Commission handles the nation-wide agreements made in the private sector and decides on whether or not the agreements are generally applicable, based on the information given by the agreement parties and in the first place statistics concerning the area of Statistics Finland. The decisions of the Commission and the grounds for the decisions are the base material for this study. In addition, the information regarding employee share per sector in the statistics on the Structure of Earnings of Statistics Finland is used, mainly as comparison material. The statistics compile information on earnings given by the organized employers in the private sector. These cover most of the employees in the member companies of the Confederation of Finnish Industries EK. The statistics are from 2014 and the collective agreements from 2013/2014. In all, the collective agreements cover 75.5 % in the private sector. So many private sector employees are employed by organized companies. Their number amounts to 922,997. In addition, 252,288 more employees are covered by the collective agreements due to general applicability. In 2014, totally 1,175,285 private sector employees were covered by collective agreements. In 2008 the agreements covered 73.9 % and the number of employees in organized companies was 927,991. Due to general applicability 287,574 employees were covered by the collective agreements and totally 1,215,565 employees were covered by collective agreements in 2008. According to the Employment statistics of Statistics Finland there were totally 1,394,117 employees in the private sector in 2013. Also joint stock companies with state-owned majority are included. In this way 218,832 employees are not covered by collective agreements and the share of private sector employees covered by the agreements is 84.3 %. In 2008 the corresponding share was 82 %. When also the public sector is included, where all employees are covered by collective agreements, 89.3 % of the employees in Finland were covered by collective agreements in 2014. In 2008 the share was 87.5 %. Contact person within the MEE: Corporate Steering Unit/Heikki Räisänen, tel. +358 29 504 7118	
Asiasanat Nyckelord Key words Collective agreements, coverage, general applicability	
Painettu julkaisu Inbunden publikation Printed publication ISSN 1797-3554	Verkkajulkaisu Nätpublikation Web publication ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-327-090-9	ISBN 978-952-327-091-6
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages 70	Kieli Språk Language Suomi, Finska, Finnish
	Hinta Pris Price -
Julkaisija Utgivare Published by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	Kustantaja Förläggare Sold by Lönnerg Print & Promo

Työehtosopimusten kattavuus vuonna 2014

Suomessa on voimassa noin 200 työehtosopimusta. Tutkimuksessa annetaan yleiskuva vuosina 2013/2014 solmituista yksityisen sektorin työehtosopimuksista, sopimuksen osapuolista ja sopimusten vaikutusalueesta. Uuden työehtosopimuksen syntyessä sosiaali- ja terveysministeriön alainen yleissitovuuden vahvistamislautakunta ratkaisee sopimuksen yleissitovuuden. Tutkimuksen keskeinen aineisto koostuu näistä ratkaisuista. Yleissitovuus on tärkeää sopimuksen vaikutusalueen määrittelyssä. Mikäli vähintään noin puolet sopimusalan palkansaajista toimii järjestäytyneen työnantajan palveluksessa, sopimus on yleissitova. Yleissitova sopimus sitoo myös sopimusalan järjestäytymättömiä työnantajia. Työehtosopimusten kattavuus kuvaa järjestäytyneiden työnantajien palveluksessa olevien palkansaajien osuutta alan kaikista palkansaajista ja vuonna 2014 tämä osuus oli yksityisellä sektorilla 66,2 %. Yleissitovuuden perusteella sopimusten piiriin kuului 18,1 % palkansaajista ja kaikkiaan yksityisellä sektorilla työehtosopimusten vaikutusalueella oli 84,3 % palkansaajista. Vuonna 2008 vastaava osuus oli 82 %.

Tutkimus on toteutettu Työsuojelurahaston tuella.

Painettu
ISSN 1797-3554
ISBN 978-952-327-090-9

Verkojulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-327-091-6

Paino:
Lönnerberg Print & Promo, 2016

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY